

ICS

ADVISEURS

Integraal Huisvestingsplan onderwijs 2023-2038 primair- en voortgezet onderwijs

Gemeente Cranendonck

Opdrachtgever
Gemeente Cranendonck

Datum
28 maart 2023

Referentienummer
2200069/20230328/OD

Auteur(s)
Onno Damen, Florine Meijering

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Plan van aanpak	5
1.2 Status IHP	6
2. Visie	7
2.1 Onderwijsaanbod	7
2.2 Samenwerking	8
2.3 Passend en inclusief onderwijs	9
2.4 Flexibiliteit en ruimtegebruik	10
2.5 Duurzaamheid	11
2.6 Huisvesting kinderopvang	14
3. Type maatregelen	15
(Vervangende) nieuwbouw	15
Renovatie	16
Positie herschikking	18
In stand houden	18
Afstoten	19
4. Inzicht en beoordeling	20
4.1 Vraag en aanbod	20
5. Huisvestingsscenario per kern	23
5.1 Budel	24
5.2 Maarheeze	28
5.3 Budel- Schoot en Budel-Dorplein	31
5.4 Soerendonk	33
5.5 Gastel	35
6. Financiën	37
6.1 Totale investering IHP	37
6.2 Uitgangspunten	37
6.3 Fasering	38
7. Slotsom en aanbevelingen	39
7.1 Slotsom	39

De inhoud van deze uitgave is eigendom van ICSadviseurs B.V. te Zwolle. Enkel de opdrachtgever waarmee ICSadviseurs B.V. een overeenkomst is aangegaan, heeft een gebruiksrecht voor deze uitgave. De inhoud en omvang van dat gebruiksrecht zijn vastgelegd in de algemene voorwaarden van ICSadviseurs B.V., d.d. december 2008, dan wel in de overeenkomst zoals hiervoor bedoeld. Elk ander gebruik van deze uitgave, door opdrachtgever en of derden is uitgesloten, inhoudende dat niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, via internet, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ICSadviseurs B.V.

1. Inleiding

De gemeente Cranendonck wil samen met haar partners, schoolbesturen en kinderopvangorganisaties, een Integraal Huisvestingsplan (IHP) hebben voor het primair- en voortgezet onderwijs in de gemeente Cranendonck. Samen streven ze naar de beste onderwijsomgeving voor het kind. Dit IHP biedt de gemeente, schoolbesturen en kinderopvangorganisaties een dynamisch beleidsperspectief, geborgd in een gedragen en transparant uit te voeren meerjaren huisvestingsplan. Dit plan geeft houvast aan hoe om te gaan met investeringen in gebouwen voor onderwijs en kinderopvang opdat er in de gemeente Cranendonck een duurzame en gezonde onderwijs- en kinderopvangomgeving kan worden voortgezet. Naast de ontwikkelingen van het leerlingenaantal en de technische staat van de gebouwen, zijn meer kwalitatieve vragen aan de orde geweest, zowel ten aanzien van de functionaliteit van de gebouwen als ontwikkelingen in het aanbod van onderwijs- en kinderopvangvoorzieningen. Het IHP geeft daarmee inzicht in de grootste knelpunten en geeft helderheid over de gewenste oplossingsrichtingen. Hierbij dient tevens aandacht te zijn voor zowel korte- als langere-termijn-oplossingen.

Het voorliggende IHP is opgesteld onder begeleiding van ICSadviseurs en in samenwerking met de gemeente Cranendonck, SKOzoK, RBOB De Kempen, Limburgs Voortgezet Onderwijs (LVO) en de kinderopvangorganisaties Klikkelstein, Peuterdorp, Kiekeboe, Mira kinderdagverblijf, De Vlindertuin, IK-OOK en kinderopvang Bij Bartje¹.

¹ Villa Vrolijk is recent gestart en daarom niet betrokken bij dit traject.

Het IHP biedt een perspectief voor de schoollocaties voor het primair- en voortgezet onderwijs voor de komende zestien jaar.

1.1 Plan van aanpak

Een belangrijk uitgangspunt voor het IHP is dat het een gezamenlijk plan is van de schoolbesturen, kinderopvangorganisaties en de gemeente. Betrokkenheid van en draagvlak bij de schoolbesturen en kinderopvangorganisaties vormt de basis voor de aanpak. De schoolbesturen en kinderopvangorganisaties zijn betrokken bij het IHP-proces door te participeren in een aantal gezamenlijke bijeenkomsten. Hierin zijn informatie, inzichten en standpunten onderling gedeeld om zo tot een samenhangend en gedragen plan te komen.

- **Actualisatie basisinformatie**
Voor elke locatie is op basis van zoveel mogelijk objectieve informatie een 'factsheet' gemaakt. Het gaat hier om gegevens als bouwjaar, exploitatielasten, technische- en functionele kwaliteit en de ontwikkeling van vraag en aanbod op basis van de leerlingenprognoses. Tevens is het medegebruik van de (onderwijs) capaciteit inzichtelijk gemaakt. De factsheets zijn als bijlage toegevoegd aan de rapportage.
- **Visie op onderwijs en huisvesting**
Om uiteindelijk tot plannen te kunnen komen, wordt eerst de vraag beantwoord wat de gemeente en schoolbesturen met hun onderwijs- en opvanghuisvesting beogen. Thema's als aanbod, krimp en groei, gezondheid, duurzaamheid en investeren in kinderopvang zijn behandeld in werksessies.
- **Situatieschets per kern**
Aan de hand van de basisinformatie en het inzicht in de vooraf benoemde knelpunten en ontwikkelingen, is een situatieschets gemaakt van de gemeente Cranendonck in de vorm van een zogenaamde scenariokaart. Deze scenariokaart geeft de knelpunten per kern in een visualisatie weer. Tijdens de werksessies is per school(gebouw) stilgestaan bij mogelijke ontwikkelrichtingen, samenwerking & clustering en karakteristieken van het onderwijs en/of huisvesting inclusief opvang. Hieruit zijn verschillende scenario's naar voren gekomen.
- **Scenariovorming, prioritering en oplossingsrichting**
Op basis van de scenario's is een prioritering ontstaan met schoolgebouwen die binnen het IHP, in verschillende fasen, om een ingreep vragen. De basisinformatie uit de factsheets, de situatieschets per kern en de prioritering vormen de input voor de oplossingsrichting. De oplossingsrichting is erop gericht de geconstateerde knelpunten op te lossen en de geformuleerde ambities te realiseren.
- **Financiële vertaling oplossingsrichting**
Voor de oplossingsrichting worden de investeringskosten in beeld gebracht. Op basis hiervan kan vervolgens door de gemeente de consequentie voor de meerjarenbegroting worden gemaakt.
- **Rapportage IHP**
De situatieschets per kern, de gezamenlijke ambities en afspraken, oplossingsrichtingen en de scenario's, inclusief financiële vertaling, zijn vastgelegd in het voorliggende rapport. In deze rapportage is tevens voor elke schoollocatie een voorstel opgenomen voor de toekomstige huisvesting.

1.2 Status IHP

Dit IHP is in overleg tussen gemeente, schoolbesturen en kinderopvangorganisaties tot stand gekomen. De partijen hebben een akkoord gegeven op de visie en ambitie op onderwijshuisvesting. Het vormt daarnaast een perspectief om alle besluiten rond investeringen in huisvesting de komende jaren langs elkaar te leggen en kan iedere vier jaar worden geactualiseerd. Het IHP is als het ware een koersdocument en geen blauwdruk. Op deze manier blijft flexibiliteit (beargumenteerd) gehouden.

Het is aan alle partijen om te waarborgen dat projecten en daaraan gekoppelde investeringen mogelijk zijn. Het plan krijgt status met een vaststellingsbesluit vanuit de gemeenteraad. Hiermee staan de investeringen in de eerste vier jaar vast en weet de gemeenteraad welke investeringen vanaf jaar vijf en verder verwacht worden. Over investering na de eerste periode van 4 jaar dient de gemeenteraad aparte besluiten te nemen. Naast de investering van de gemeente is ook sprake van investering vanuit schoolbesturen in de vorm van een bijdrage. Als partijen zich onverhoopt niet aan het IHP (kunnen) houden of er onderling niet uitkomen, dan wordt teruggevallen op de verordening onderwijshuisvesting van de gemeente.

2. Visie

In dit hoofdstuk is de visie op onderwijs- en onderwijshuisvesting beschreven. De visie vormt het fundament voor het Integraal Huisvestingsplan. In een interactieve werksessie met vertegenwoordigers van de schoolbesturen, de kinderopvangorganisaties en de gemeente zijn de ontwikkelingen benoemd die van invloed zijn op de huisvesting van onderwijs in de gemeente Cranendonck. De vraag die centraal staat is: *wat is nodig om te komen tot passende en toekomstbestendige onderwijshuisvesting die een bijdrage levert aan goed onderwijs voor kinderen en jongeren in de leeftijd van 0 tot 18 jaar?* Aan de hand van verschillende thema's wordt in dit hoofdstuk antwoord gegeven op deze vraag.

Structuurvisie 2024 gemeente Cranendonck

In de structuurvisie 2024 van de gemeente Cranendonck en de raadsagenda is een aantal uitgangspunten voor een breed en bereikbaar onderwijs geformuleerd:

- Inzetten op diverse vormen van onderwijs.
- De gemeente draagt zorg voor goede onderwijsvoorzieningen voor alle kernen.
- Gelet op de demografische ontwikkelingen moet er rekening gehouden worden dat de basisscholen in Gastel en in Budel – Dorplein niet langer zelfstandig kunnen zijn.
- Toepassen van functiemenging om de kwaliteit en functionaliteit van het onderwijs te behouden. Scholen moeten een centraal punt in de samenleving worden.
- Inzetten op kwalitatief hoogwaardig onderwijs.
- Het streven naar enige vorm van onderwijsvoorzieningen in de kernen en waar mogelijk het uitbreiden van de basisscholen tot brede scholen / multifunctionele accommodaties met een brede maatschappelijke functie.
- Het handhaven van onderbouw voor middelbaar onderwijs, voor zover de bevolkingssamenstelling dit toelaat, waarbij wel reëel gekeken wordt naar vraag en aanbod en betaal- en haalbaarheid.
- Het verbeteren van de bereikbaarheid van voortgezet en speciaal onderwijs.

2.1 Onderwijsaanbod

Aanbod per kern

De gemeente Cranendonck bestaat uit de 6 kernen: Budel, Budel-Dorplein, Budel-Schoot, Gastel, Maarheeze en Soerendonk. Op dit moment heeft iedere kern één of meerdere onderwijs- en kinderopvangvoorziening(en). De gemeente draagt zorg voor goede onderwijsvoorzieningen voor alle kernen. Dit is haalbaar zolang een school een kwalitatief verantwoord aanbod van onderwijs kan bieden dat toekomstbestendig is en perspectief heeft. Het schoolbestuur beslist in hoeverre een onderwijslocatie (nog) voldoet aan de hand van een breed palet van indicatoren, zoals onderwijskwaliteit, goed werkgeverschap, financiële gezondheid, welbevinden van kinderen, geografische spreiding en maatschappelijke verantwoordelijkheid. Indien het niet meer haalbaar is, neemt het schoolbestuur het initiatief om in gesprek te gaan met de gemeente en de betrokken (kind)partners.

Daarnaast zijn de onderwijslocaties gesitueerd op toekomstbestendige en goed bereikbare locaties, zowel voor bestaande als nieuw te realiseren onderwijslocaties.

Complementair en integraal aanbod

Primair onderwijs

In de gemeente Cranendonck is er een breed (complementair) aanbod van basisonderwijs, zodat er (thuis nabij) voor ieder kind op redelijke afstand een school is die passend onderwijs² biedt. Het kijken naar een breed aanbod op gemeentelijk niveau betekent ook samenwerken tussen schoolbesturen en overige partners. Dit wil zeggen vanuit een netwerkstructuur onderling expertise delen en over bestuurlijke grenzen heen stappen, vanuit het belang van het kind. Op deze manier kunnen meer leerlingen in het reguliere onderwijs blijven. De diversiteit in het aanbod maakt ook dat ouders iets te kiezen hebben.

Om een breed aanbod in onderwijs te behouden is het streven slim gebruik te maken van de ruimten en voorzieningen te delen, bijvoorbeeld door te kijken naar (brede) kindvoorzieningen. Leegstand kan gebruikt worden voor kindvoorzieningen (onder andere opvang) die de school ondersteunen/versterken. Daarnaast vraagt passend onderwijs om een ander (flexibel) ruimtegebruik, bijvoorbeeld ruimten waar onder begeleiding, zelfstandig of in een groep gewerkt kan worden (zie paragraaf 2.3).

Voortgezet onderwijs

Het voortgezet onderwijs in de gemeente Cranendonck wordt verzorgd door het BRAVO! College (hierna te noemen: BRAVO). BRAVO is een relatief kleine school met het streven naar een zo breed mogelijk onderwijsaanbod van vmbo basis tot en met atheneum. Dit kunnen zij niet alleen, maar doen zij samen met het andere (voortgezet) onderwijsinstellingen in de regio en het bedrijfsleven. Op deze manier kunnen jongeren in de gemeente Cranendonck dichtbij voortgezet onderwijs volgen.

Onderwijs aan nieuwkomers

Kinderen van het asielzoekerscentrum (azc) in Budel volgen primair onderwijs bij De Opstap (gehuysvest in De Muzenberg) en voortgezet onderwijs op het terrein van het azc. Beide onderwijslocaties zijn onderhevig aan fluctuaties in leerlingenaantallen.

Op dit moment wordt door de schoolbesturen van het primair- en voortgezet onderwijs gekeken op welke manier samenwerking kan bijdragen aan het opvangen van de onzekerheden in leerlingenaantallen.

Daarnaast is SKOzoK met een aantal partners, waaronder RBOB De Kempen, in gesprek om een taalexpertisecentrum te gaan vormen. Daarbij is medewerking vanuit gemeenten in de regio voorwaardelijk, vanwege de regionale functie. Er wordt via een businesscase bekeken of dit haalbaar is.

Voor het voortgezet onderwijs, met huisvesting op het azc, geldt dat hoewel het geen onderdeel is in het IHP het niet vergeten mag worden. Dit omdat Stichting LVO benadrukt dat hier nog een vraagstuk ligt aangezien betreffende huisvesting (nog) niet aan de maat is. Deze huisvestingsopdracht pakt de gemeente buiten het IHP op in samenwerking met o.a. Stichting LVO.

2.2 Samenwerking

Doorlopende ontwikkellijijn

De ambitie van onderwijs, opvang en de gemeente is om een doorgaande ontwikkellijijn van 0 tot 18 jaar (met onderwijs vanaf 4 jaar) aan te bieden. De doorlopende ontwikkellijijn tussen primair en voortgezet onderwijs zorgt voor een ononderbroken ontwikkeling op cognitief en sociaal gebied. Wanneer leerlingen de overstap van primair naar voortgezet onderwijs maken, zorgen de scholen voor een warme overdracht.

De doorlopende ontwikkellijijn maakt het mogelijk om leerlingen hun eigen, passende plek te geven in het

² Scholen hebben per 1 augustus 2014 de zorgplicht om een passende onderwijsplek voor ieder kind te realiseren.

onderwijs, waarbij er aandacht is voor een goede doorverwijzing. Het doel is om kinderen van begin af aan zo goed mogelijk te adviseren.

Daarnaast heeft de doorlopende ontwikkellijn een preventieve functie. Het stelt leerkrachten in staat om gezamenlijk en vroegtijdig verzuim of leer- en gedragsproblemen te signaleren en daarbij passende hulp te bieden en/of in te schakelen. Hiermee wordt de continuïteit van ondersteuning van primair naar voortgezet onderwijs bevorderd.

Ook zijn er actieve contacten tussen de voorschoolse voorziening en de scholen. Hierdoor starten peuters en kinderen die een kinderdagverblijf hebben bezocht via een 'warme overdracht' op de basisschool. Zowel de basisschool als de kinderopvang nemen hierin de verantwoordelijkheid.

(Breed) kindcentrum

Aanvullend op de doorlopende ontwikkellijn wordt ook toegewerkt naar het concept van een (breed) kindcentrum, waarbij kindpartners (onderwijs en opvang) vanuit één gezamenlijke visie samenwerken. Bij voorkeur vindt dit plaats in (of nabij) een schoolgebouw. Ieder kindcentrum heeft een eigen visie passend bij de wijk/populatie, waardoor er een differentiatie ontstaat in kindcentra. Waar nodig (passend bij de wijk) wordt dit breder getrokken met activiteiten en partners die het kindcentrum-concept versterken. Hierbij kan gedacht worden aan (jeugdgezondheids)zorg, gemeenschapshuis en vrijetijdsvoorzieningen (cultuur en sport), zodat deze laagdrempelig toegankelijk zijn voor ouders en kinderen, maar ook voor de wijk. Het toepassen van functiemenging is om de kwaliteit en de functionaliteit van het onderwijs te behouden. Een kindcentrum is daarmee een centraal punt, een ontmoetingsplek, in de (digitale) samenleving³.

Bij het realiseren van nieuwbouw is het realiseren van een kindcentrum vanzelfsprekend. Op dat moment wordt ook breder gekeken naar aanvullende behoeften vanuit de wijk. Dit zodat bij nieuwbouw optimaal kan worden ingespeeld op ontwikkelingen binnen een kern/wijk (integrale benadering), zowel fysiek als digitaal. Van belang is daarbij alle relevante gemeentelijke disciplines (onder andere sociaal domein, stedenbouw enz.) en externe (maatschappelijke) partners te betrekken.

Bij bestaande bouw worden de mogelijkheden bekeken, zoals het inzetten van (structurele) leegstand. Om de continuïteit van de inhoudelijke samenwerking in een kindcentrum te borgen betekent dit ook dat de kindpartner een volwaardige partner in het gebouw is. Bij ruimtetekort wordt de kindpartner niet uit het schoolgebouw gezet, maar wordt per situatie gekeken naar een pragmatische en passende oplossing binnen de financieringsvormen en de wettelijke kaders.

2.3 Passend en inclusief onderwijs

Scholen hebben per 1 augustus 2014 de zorgplicht om een passende onderwijsplek voor ieder kind aan te bieden. Zodra een school niet tegemoet kan komen aan de ondersteuningsbehoefte van een kind, is de school verantwoordelijk om in overleg met ouders en schoolbesturen in het gebied van het samenwerkingsverband Passend Onderwijs en overeenkomstig het ondersteuningsplan daarvan, een passend onderwijsaanbod te realiseren. Daarbij wordt gestreefd naar zo thuisnabij mogelijk. Daarnaast is in juli 2016 het VN-verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap in werking getreden. Landen moeten zorgdragen voor een inclusieve samenleving, waartoe ook inclusief onderwijs behoort. Schoolbesturen en de gemeente onderschrijven het belang van het aanbieden van passend en inclusief onderwijs. Kansengelijkheid en het recht op kwalitatief goed onderwijs voor alle leerlingen is belangrijk.

Passend en inclusief onderwijs vraagt om een ander (flexibel) ruimtegebruik. Bijvoorbeeld ruimtes, waar onder begeleiding, zelfstandig of in kleine groepen gewerkt kan worden door leerlingen, externe zorgaanbieders en/of begeleiders. Schoolbesturen en de gemeente komen samen tot passende onderwijsplekken, afgestemd op de specifieke behoeften.

³ Landelijke Klasse! Structuurvisie 2024 Gemeente Cranendonck, blz. 53.

Samenwerkingsconvenant Cranendonck

Schoolbesturen, opvangorganisatie, secundaire partners (jeugdzorg en schoolmaatschappelijk werk) en gemeente Cranendonck gaan de samenwerking rondom de ontwikkeling van kinderen in de leeftijd van 0 tot 18 jaar borgen in een samenwerkingsconvenant Cranendonck. Dit convenant is nog niet gesloten en zal aansluitend zijn op het IHP en daarmee de opmaat zijn om vorm en inhoud te geven aan:

- Echte samenwerking tussen organisaties om de ontwikkellijn van kinderen van 0-18 jaar goed vorm te geven. Ze versterken elkaar om zo de meest optimale ontwikkellijn voor kinderen mogelijk te maken.
- De samenwerking staat voorop. Dit kan in een kindcentrum zijn, maar kan ook via een netwerkorganisatie waarin de dienstverlening vanuit verschillende locaties wordt aangeboden.
- Het doel is waar mogelijk proactief en preventief te handelen om zo vroegtijdig de verdere ontwikkeling van kinderen te stimuleren.
- Het doel is alle kinderen binnen de gemeente Cranendonck een passende plek te bieden, mits in samenhang met de regels van het samenwerkingsverband.
- Belangrijk element is de warme overdracht: zonder warme overdracht vindt geen doorverwijzing of overname van de ontwikkeling van het kind plaats. Er is eerst contact voordat gehandeld wordt.
- De samenwerking krijgt inhoudelijk vorm door de professionals (zoals leerkrachten en pedagogisch medewerkers). De uitvoeringsorganisatie ziet toe op ruimte voor deze professionals om de doelen in de praktijk verder vorm te geven.
- Deze samenwerking heeft ruimtelijke consequenties. Het streven is dit door inzet van bestaand maatschappelijk vastgoed vorm te geven en niet door het realiseren van extra vierkante meters.
- Daarnaast committeren partijen zich om duidelijk te communiceren over het netwerk en de kwaliteit die geboden wordt. Hierbij gaat het om de kwaliteit van een zorgzame en educatieve omgeving waarin ieder kind een plek kan vinden. Dit ook om de weglek van kinderen naar België te voorkomen.

2.4 Flexibiliteit en ruimtegebruik

Voor gemeente en schoolbesturen is het wenselijk om bestaande voorzieningen zo optimaal mogelijk vorm te benutten, rekening houdend met inhoudelijke samenwerking, passend onderwijs en leerlingenaantallen. Het uitgangspunt is niet te bouwen voor leegstand van maatschappelijk vastgoed. De leerlingenprognose voor het primair onderwijs in de gemeente Cranendonck laat de komende 16 jaar een krimp tot stabilisatie zien. Er zijn wel verschillen zichtbaar per school en per kern. In het voortgezet onderwijs is de komende jaren sprake van een groei. Van belang is om bij zowel groei als krimp hierop te anticiperen met behoud en / of versterken van het onderwijs- en opvangconcept. Bij uitbreiding of (vervangende) nieuwbouw is het belangrijk aandacht te hebben voor flexibiliteit om groei, krimp en / of onderwijsontwikkeling (flexibel) op te vangen. Daarnaast is aandacht voor het installatieconcept om grote investeringen bij aanpassing (en veranderingen in het binnenklimaat) zo veel mogelijk te voorkomen.

Bij nieuwbouw is het van belang in breed perspectief de locatie en zijn omgeving te bezien zodat een goede spreiding van scholen gehandhaafd blijft, voldoende buitenruimte voor spelen is, aandacht is voor verkeersveiligheid bij de routes naar de school en voldoende ruimte is voor parkeren. Daarnaast is zoals genoemd in de structuurvisie en in paragraaf 2.2 Kindcentrum, multifunctionaliteit en de koppeling met andere maatschappelijke voorzieningen een pre om een goede leeromgeving vorm te geven.

Bij (vervangende) nieuwbouw of renovatie is het van belang om aandacht te hebben voor toekomstige aanpasbaarheid. Dit betekent:

- Uitbreidingsmogelijkheden: bij planvorming rekening te houden met (toekomstige) uitbreiding zonder dat de uitbreiding het onderwijskundige of opvangconcept te niet doet.
- Aanpasbaarheid: bij planvorming rekening houden met toekomstige aanpasbaarheid om groei, krimp en/of onderwijsontwikkeling (flexibel) op te vangen. Het gebouw faciliteert daarmee de gebruikers en niet

andersom. Daarnaast is aandacht voor het installatieconcept om grote investeringen bij aanpassing (en veranderingen in het binnenklimaat) zo veel mogelijk te voorkomen.

- Transformeren van functie: bij scholen in kleine kernen (constructief) rekening houden met het transformeren naar een andere functie van het schoolgebouw.

Dit betekent dat bij de planvorming rekening wordt gehouden met het veranderen van functie naar bijvoorbeeld woningen. Belangrijk aandachtspunt is dat de transformeerbaarheid niet ten koste mag gaan van de bruikbaarheid van het gebouw voor het onderwijs.

Indien een situatie ontstaat waarbij een onderwijsvoorziening te maken heeft met (gedeeltelijke) leegstand, dan bepaalt de onderwijsorganisatie zelf in hoeverre leegstand een (financieel) probleem is. Indien de leegstand structureel is, dient in afstemming met de gemeente een plan opgesteld te worden om de leegstand terug te dringen en daarmee de capaciteit af te stemmen op de behoefte. Deze plannen dienen afgestemd te zijn op de toekomstige normatieve ruimtebehoeften (aantal leerlingen) en (maatschappelijke) ontwikkelingen binnen een gebied (bijvoorbeeld dorpsontwikkelingen). Het uitgangspunt is niet te bouwen voor leegstand. Dit vanuit de filosofie dat de voorzieningen bekostigd zijn of worden met maatschappelijke middelen. Investeringen worden daarom beargumenteerd en maatschappelijk verantwoord gepleegd. Bij het maken van integrale en toekomstbestendige plannen wordt vanzelfsprekend ook gekeken naar het huisvesten van opvangfuncties en/of overige partners.

Door nieuwbouw op een andere locatie ontstaat er mogelijk de behoefte de bestaande schoollocatie te transformeren. Omdat leegstand niet wenselijk is, is de transformatie integraal onderdeel van een traject voor een nieuwe schoollocatie.

2.5 Duurzaamheid

Duurzaamheid is één van de speerpunten van de gemeente Cranendonck. In de nota *Duurzaamheid 2020-2024: samen op weg naar een duurzaam Cranendonck* wordt hier nader invulling aan gegeven. Dit in aansluiting op het klimaatakkoord van Parijs.

Definitie Duurzaamheid: nota Duurzaamheid 2020-2024

Duurzaamheid is leefbaarheid op de lange termijn. Duurzaamheid gaat over onze leefomgeving (schoon, gezond en veilig). Over hoe we met onze energiebronnen, grondstoffen, dieren en planten omgaan, én over hoe we met elkaar omgaan. Duurzaamheid is van ons allemaal. Inwoner, bedrijfseigenaar of medewerker binnen de gemeente Cranendonck. Raadslid of wethouder. Kind of volwassene. Duurzaamheid dat ben jij. (*Gemeente Cranendonck, 2020*)

Binnen het IHP worden, in lijn met de duurzaamheidsvisie van de gemeente Cranendonck en de geldende wet- en regelgeving, duurzaamheidsambities geformuleerd voor de onderwijshuisvesting. Onderwijshuisvesting, gefinancierd met maatschappelijke middelen vanuit overheidswege, wordt aangemerkt als maatschappelijk vastgoed.

Energietransitie

De gemeente Cranendonck heeft als ambitie om in 2050 klimaatneutraal te zijn en voor de gemeentelijke organisatie CO₂-neutraal in 2030. Dit betekent dat in 2050 de activiteiten binnen de gemeente geen negatieve invloed hebben op de leefomgeving⁴. Wordt dit vertaald naar onderwijsvoorzieningen, dan ligt de ambitie voor nieuwbouw op tenminste Energie Neutraal Gebouw (ENG). Dit is hoger dan het Bouwbesluit (conform wet- en regelgeving), waarin Bijna Energie Neutraal (BENG) als eis geldt. Daarnaast wordt bij

⁴ Gemeente Cranendonck, nota duurzaamheid 2020-2024, blz. 4

(vervangende) nieuwbouw aardgasloos gebouwd. Voor renovatie geldt dat BENG berekend zo veel mogelijk wordt gehaald.

Daarnaast kan een schoolgebouw ook energieopwekkend zijn met behulp van zonnepanelen. De gemeente zorgt bij (vervangende) nieuwbouw voor het aantal PV-panelen dat vereist is om te voldoen aan de uitgangspunten zoals beschreven in het IHP. Het schoolbestuur kan ervoor kiezen om voor eigen rekening meer PV-panelen te realiseren. Met voldoende dakoppervlak kunnen zonnepanelen op een school een bijdrage leveren aan een energie neutrale wijk.

Om wijken aardgasvrij te maken is de gemeente op dit moment bezig met het opstellen van een plan van aanpak, genaamd "Transitievisie Warmte Cranendonck"⁵. Onderdeel van de Transitievisie Warmte is het aanwijzen van verkenningsbuurten (met name in Maarheeze en Budel) om verdiepend onderzoek te doen om in deze buurten van het aardgas af te gaan. Schoolgebouwen worden meegenomen in de gekozen route per wijk/buurt waar dat nog niet vanuit gepland nieuwbouwprojecten aan de orde is.

Wettelijke verplicht

BENG: Bijna Energieneutraal Gebouw

BENG is van toepassing op de gebouwgebonden energie. De gebruiksgebonden energie zoals voor smartboards, het laden van ICT-apparatuur en keukenfaciliteiten wordt buiten beschouwing gelaten. De energieprestaties voor BENG-gebouwen wordt vastgelegd aan de hand van drie eisen:

- de maximale energiebehoefte per kWh/m²/jaar;
- het maximaal primair fossiel energiegebruik in kWh/m²/jaar;
- het minimale aandeel hernieuwbare energie in procenten.

Ambitie IHP

ENG: Energieneutraal gebouw

Ook hier draait het om gebouwgebonden energie. De gebruikgebonden energie wordt buiten beschouwing gelaten. Het verschil met BENG is dat het saldo energieverbruik en opbrengst, ten aanzien van de gebouwgebonden energie, nul is.

Nul op de meter

Bij een nul-op-de-meter gebouw wordt zowel het gebouwgebonden als het gebruikgebonden energieverbruik gecompenseerd. Het verschil met ENG is dat het saldo energiegebruik en -opbrengst, ten aanzien van de gebouwgebonden en gebruikgebonden energie, nul is.

Materiaaltransitie

De materiaaltransitie is de verandering van afval naar 100 % circulair materiaalgebruik. Dit vraagt om een bewust en verantwoordelijk gebruik van grondstoffen. De ontwikkeling naar een circulaire economie, een economie zonder verspilling van grondstoffen en uitputting van de hulpbronnen van de aarde, vormt hiervoor de basis. Vanuit milieudoelstellingen kan het een afweging zijn om voor nieuwe en bestaande gebouwen te gaan werken met een registratie in een grondstoffendatabank. Dit bevordert het hergebruik van grondstoffen, wat de duurzaamheid ten goede komt. Vanuit het IHP worden de landelijke richtlijnen hierin gevolgd.

⁵ Transitievisie Warmte Cranendonck is nog in concept. De verwachting is dat eind november '21 de gemeenteraad de transitievisie kan vaststellen.

Aanvullend: demontabel bouwen en circulair slopen

Daarnaast kan er worden gedacht aan demontabel bouwen en circulair slopen van onderwijshuisvesting. Het is per situatie afhankelijk hoe ver je hierin kunt en wilt gaan. Bij nieuwbouwprojecten worden de mogelijkheden voor integratie van circulair bouwen onderzocht; bijvoorbeeld in de vorm van pilots om tevens het leereffect te vergroten.

Klimaatadaptatie en biodiversiteit

Het klimaat verandert doordat de temperatuur op aarde stijgt. Door klimaatverandering is er steeds meer sprake van extreme buien, lange perioden van droogte en hitte in de bebouwde omgeving.

Klimaatadaptatie is een instrument waarbij de samenleving zich aanpast aan het veranderende klimaat, waardoor klimaatbestendigheid ontstaat. Het onderwerp klimaatadaptatie raakt aan verschillende andere (beleids)velden. Belangrijke relaties zijn er onder andere met groenvoorziening, gebruik en inrichting van de openbare ruimte, bebouwing, (regen)wateroverlast en droogte. Voor de schoolomgeving is het van belang om te anticiperen op meer groen (daar waar mogelijk met biodiversiteit) en het verminderen van bestaande verharding en/of het tegengaan van nieuwe verharding. Voorbeelden zijn het vergroenen van schoolplein of daken.

Vanuit biodiversiteit (verscheidenheid van plant- en diersoorten) wordt zodanig gebouwd en ingericht dat een gebouw bijdraagt aan de lokale biodiversiteit en natuurwaarden.

Gezonde leefomgeving

Gezonde scholen met een goed binnenklimaat zijn een voorwaarde voor goed onderwijs en opvang. Een slecht binnenklimaat heeft een negatief effect op de leerprestaties en veroorzaakt gezondheidsklachten. De ontwikkelingen rondom de Covid-19 pandemie benadrukken nogmaals het belang.

Een gezonde school is een schoolgebouw met een laag energieverbruik en een gezond binnenklimaat als het gaat om luchtkwaliteit, temperatuur, comfort, licht en geluid. Gezonde scholen dragen bij aan een duurzaam gebouw, omdat ze het energieverbruik terugdringen en de CO₂-uitstoot beperken. In de praktijk zijn vooral de CO₂-concentratie en de temperatuur vaak te hoog als gevolg van slechte ventilatie, complexe installaties en het gedrag van de gebruikers.

Bij (vervangende) nieuwbouw of renovatie van schoolgebouwen geldt als uitgangspunt het Bouwbesluit, het kwaliteitsniveau Frisse Scholen Klasse B en de vereisten die gelden voor opvangvoorzieningen. Voor bestaande bouw (niet zijnde renovatie) is de ambitie om dit zoveel mogelijk te benaderen. De investeringen die het realiseren van een goed binnenklimaat vergen worden gewogen en in relatie gebracht met het perspectief (nog te verwachten gebruiksduur) van het gebouw.

De gemeente, schoolbesturen en opvang hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid om de ambitie van een goed binnenklimaat in bestaande gebouwen te realiseren. Vanuit het schoolbestuur kan de bestaande situatie in beeld worden gebracht, inclusief inzicht in de benodigde maatregelen. Vervolgens wordt de koppeling gelegd met geplande investeringen vanuit het onderhoudsplan. In de praktijk blijkt dat het realiseren van een goed binnenklimaat vraagt om meer installaties aan te brengen. Dit heeft qua financiën enerzijds een investeringskant en anderzijds een exploitatiekant. Het aanbrengen van installaties betekent in de praktijk vaak een verhoging van het energieverbruik en de onderhoudscomponent voor schoolbesturen. Indien in een bestaand gebouw een investering in het binnenklimaat aan de orde is, dan is het in eerste instantie aan het schoolbestuur (al dan niet samen met de opvang) om te verkennen of ze de investering kan plegen. De opvangorganisatie investeert zelf of voldoet de bekostiging van de gepleegde investeringen (voor het deel dat ze gebruiken) via een huurvergoeding. Alle betrokken partijen maken samen een beargumenteerde keuze.

Investerings in binnenklimaat

Voor investeringen in het binnenklimaat is een spanning aanwezig vanuit investeringen. Zowel gemeente als schoolbesturen ontvangen hiervoor geen aanvullende bekostiging. Beide zien wel de noodzaak tot investeringen.

Een ander aspect van gezondheid is het bevorderen van bewegen. Om te komen tot goede leerprestaties en ontwikkeling van kinderen is het belangrijk dat ze voldoende kunnen bewegen in en rond het (school)gebouw. Om kinderen op school tot meer bewegen uit te dagen, moet de schoolomgeving ook als zodanig ingericht worden. Denk daarbij bijvoorbeeld aan brede gangen, hoogteverschillen, klimmuren en glijbanen, maar ook aan activiteiten die de school organiseert: beweegactiviteiten in de pauze, naschoolse sportactiviteiten en stimuleren dat kinderen lopend of met de fiets naar school komen. Bij de bestaande locaties wordt de buitenruimte gehandhaafd, maar kan gekeken worden naar het 'vergroenen' van de pleinen.

Voor nieuwbouw of renovatie wordt de omvang van de buitenruimte nader beschouwd en worden de nieuwe richtlijnen uit de VNG modelverordening voorzieningen huisvesting onderwijs gehanteerd⁶. Voor de opvang wordt voldaan aan de geldende regelgeving (ook bij bestaande bouw). Het is aan het schoolbestuur en de opvangorganisaties om de buitenruimte op een interessante wijze vanuit de gezamenlijke pedagogische visie vorm te geven en in te richten.

Slim investeren in duurzaamheid

Het verduurzamen van schoolgebouwen vindt enkel plaats in combinatie met grootschalige onderhoudswerkzaamheden of renovatie. Door deze combinatie vindt efficiency plaats in de uitvoering van werkzaamheden. Bij investeren is het noodzakelijk dat het gebouw nog een aanzienlijke periode in gebruik blijft of dat het gebouw courant is, waardoor de investering ook interessant is bij toekomstige herbestemming.

2.6 Huisvesting kinderopvang

Vanwege de samenwerking tussen onderwijs en opvang is huisvesting van kinderopvang ook een belangrijk gegeven. Het streven is te komen tot gezamenlijke huisvesting waar de kans zich voordoet. Hierbij zijn voor de realisatie van de huisvesting van de kinderopvang twee mogelijkheden:

1. de opvangorganisatie investeert zelf in de huisvesting;
2. de opvangorganisatie kan niet zelf investeren en de gemeente kijkt op welke wijze ze kan voorzien in de huisvesting door middel van een huurconstructie.

Per situatie treden gemeente, schoolbestuur en opvangorganisatie in overleg over de wijze waarop de huisvesting voor het kindcentrum vormgegeven gaat worden.

⁶ De VNG modelverordening voorzieningen huisvesting onderwijs (2020) wijkt ten aanzien van buitenruimte af van de huidige verordening voorzieningen huisvesting onderwijs van de gemeente Cranendonck (2017). In de modelverordening is het maximum van 600 vierkante meter netto voor 200 leerlingen komen te vervallen.

3. Type maatregelen

Voor elke onderwijsvoorziening wordt binnen het IHP een maatwerkscenario beschreven dat leidend is voor de maatregelen en investeringen die de komende jaren door gemeente en schoolbesturen geplaatst worden.

In het IHP wordt een vijftal scenario's voor gebouwen onderscheiden:

1. (Vervangende) nieuwbouw
2. Renovatie
3. Positie herschikking
4. In stand houden
5. Afstoten

In onderstaande tabel worden de scenario's benoemd. Daarbij wordt voor elk van de scenario's aangegeven bij wie de verantwoordelijkheid ligt en wat het bijbehorende budget is.

Optie	Scenario	Verantwoordelijkheid uitvoering	Verantwoordelijkheid budget	Budget (bijdrage gemeente)
1	(Vervangende) Nieuwbouw	Gemeente en schoolbestuur	Gemeente	100 % norm nieuwbouw
2	Renovatie	Gemeente en schoolbestuur	Gemeente en schoolbestuur	70 % norm (maximum) nieuwbouw
3	Positie herschikking	Gemeente en schoolbestu(ur)en	Gemeente en schoolbestuur	PM
4	In stand houden	Schoolbestuur	Schoolbestuur	MI-vergoeding
5	Afstoten	Schoolbestuur	n.v.t.	n.v.t.

Per scenario wordt hieronder een nadere toelichting gegeven. Hierbij wordt gesproken over gemeente en schoolbesturen vanuit hun positie als mogelijke bouwheren.

Bouwheerschap

In beginsel ligt het bouwheerschap bij het betreffende schoolbestuur. De gemeente stelt de financiële middelen en/of grond beschikbaar en het schoolbestuur is zelf verantwoordelijk voor het tot stand brengen van de nieuwbouw. In uitzondering hierop kunnen gemeente en schoolbestuur overeenkomen om het bouwheerschap bij de gemeente en/of een externe partij neer te leggen.

Per project, ook afhankelijk van de complexiteit van het project, maakt het schoolbestuur in overleg met de gemeente afspraken over het bouwheerschap.

(Vervangende) nieuwbouw

Voor (vervangende) nieuwbouw geldt vanaf 2021 aangescherpte wet- en regelgeving omtrent de kwaliteit van schoolgebouwen en daarbij duurzaamheid in het bijzonder. Het Bouwbesluit en vigerende wet- en regelgeving is altijd van kracht. Binnen het Bouwbesluit is bijvoorbeeld Frisse Scholen klasse B uitgangspunt. De aangescherpte regelgeving vanuit Europa bepaalt dat vanaf 2021 alle nieuwbouw van overheidsgebouwen (inclusief scholen) in Nederland BENG moeten zijn (zie 2.5). Daarnaast wordt nieuwbouw aardgasloos gerealiseerd. De gemeente Cranendonck en schoolbesturen hebben een hogere ambitie ten aanzien van duurzaamheid. Het is verstandiger om de spreekwoordelijke lat nu hoger te leggen door gericht op de toekomst te investeren in ENG. De gemeente bekostigt het wettelijke deel (BENG). De stap van BENG naar ENG is te realiseren middels een schoolbestuurlijke bijdrage. Indien het schoolbestuur binnen wet- en regelgeving niet in staat is deze bijdrage of een deel daarvan te plegen, dan pleegt de gemeente deze extra investering om het niveau van ENG toch te bereiken.

Voor het realiseren van nieuwbouw gelden de volgende uitgangspunten:

- Het realiseren van de duurzaamheidsambitie is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de gemeente en schoolbesturen als mogelijke bouwheren. Hierin worden de wettelijke eisen ten aanzien van duurzaamheid gevolgd, deze zijn leidend.
- De gemeente is in het verlengde van nieuwe regelgeving verantwoordelijk voor de bekostiging van BENG en overige wettelijke voorschriften inzake verplichte energemaatregelen.
- De schoolbesturen dragen bij aan het behalen van duurzaamheidsambities (stap naar ENG) via een financiële bijdrage. Deze bijdrage bestaat enerzijds uit een bijdrage per bruto vierkante meter (onderbouwd door een businesscase per situatie) en kan bijvoorbeeld ingezet worden voor het behalen van een duurzaamheidsambitie die bovenwettelijk is, zoals onderdelen van de Frisse Scholen (binnenklimaat) of het realiseren van ENG in plaats van BENG. Anderzijds bestaat de bijdrage uit inbreng van uitgespaarde of uitgestelde onderhoudsmiddelen. Voor de bijdrage geldt dat deze mogelijk is mits deze bestaat uit een exploitatiegerichte investering met een redelijke terugverdiertijd van 15 jaar. Daarnaast geldt dat de bijdrage past binnen de kaders van het Onderwijsaccountants-protocol.
- De genoemde bijdrage vanuit schoolbesturen is een voorwaarde voor een investering door de gemeente mits dit binnen de geldende wet- en regelgeving is toegestaan.
- Het schoolgebouw wordt aardgasloos gerealiseerd.
- Kwaliteitsniveau Frisse Scholen B.
- Bij nieuwbouw wordt uitgegaan van een levensduur van 40 jaar.
- Voor nieuwbouw wordt uitgegaan van een bandbreedte voor het stichtingskostenbedrag van € 3.400,- - € 3.750,- per bruto vierkante meter voor het primair onderwijs en voor het voortgezet onderwijs⁷ (prijsspeil januari 2023, inclusief een jaarlijkse indexering van 5% in de eerste vier jaar en 2% in de daaropvolgende jaren)⁸.
- Bij het daadwerkelijk maken van de nieuwbouwplannen wordt nogmaals gekeken hoe de feitelijke leerlingenaantallen zich verhouden tot de leerlingenprognoses en wordt de omvang van de nieuwbouw definitief bepaald.

Het realiseren van uitbreiding bij een schoolgebouw is een variant van nieuwbouw. Vaak gaat het hier om kleinere projecten, waardoor het bedrag per vierkante meter voor nieuwbouw kan oplopen (afhankelijke van de grootte). Bij een dergelijke kleine uitbreiding is het duurzaamheidsconcept van het bestaande gebouw leidend en wordt gestreefd naar minimaal BENG.

Renovatie

De VNG heeft samen met de koepelorganisaties PO-Raad en VO-Raad een advies tot wijziging van de wet ingediend, waaronder het toevoegen van renovatie als alternatief voor nieuwbouw⁹. In het advies van de VNG, PO-raad en VO-raad wordt het uitgangspunt gehanteerd dat renovatie dient te worden beschouwd als een volwaardig alternatief voor nieuwbouw, om de levensduur van schoolgebouwen met ten minste 25 jaar te verlengen, waarbij het gebouw (weer) voldoet aan de functionele eisen en kwaliteitseisen. Hierbij zijn ook de wettelijke eisen van toepassing en de ambities van nieuwbouw worden zo veel mogelijk benaderd. Een voorbeeld vormt het voldoen aan BENG. Dit is in bestaande bouw niet volledig haalbaar, maar wordt beredeneerd zo veel mogelijk gehaald. Verder wordt per casus bezien op welke wijze renovatie verantwoord is qua investeringen versus opbrengst. De afweging voor (levensduurverlengende) renovatie wordt gemaakt wanneer een gebouw 40 jaar in gebruik is geweest zonder grootschalige tussentijdse investeringen.

⁷ De prijs is afhankelijk van de grootte van de school.

⁸ Genoemde indexeringspercentage zijn een advies van ICSadviseurs. De gemeente kan hiervan afwijken.

⁹ De verwachting is dat de nieuwe wet vanaf 2023 vastgesteld wordt. In afwachting daarvan geldt tot 2024 bovenstaande voor renovatie.

Bij renovatie wordt gekeken naar:

- functionele staat: verbeteren van de functionaliteit (flexibiliteit, multifunctionaliteit en aansluiten onderwijsconcept);
- technisch staat: levensduurverlenging door investering in bouwkundige en installatietechnische ingrepen;
- ruimtelijke staat;
- verduurzaming van het gebouw (benaderen ambitie BENG).

Verder wordt bij renovatie het kwaliteitskader primair- en voortgezet onderwijs als richtlijn gehanteerd. Op basis hiervan maken gemeente en schoolbestuur een gerichte afweging van te nemen maatregelen of maatregelen die achterwege worden gelaten (vervat in een businesscase annex maatregelenplan). Onderdeel van de businesscase is een vergelijking met de kosten van vervangende nieuwbouw op basis van kapitaallastniveau, inclusief eenmalige investeringen zoals tijdelijke huisvesting. Indien de kosten te veel oplopen kan vervangende nieuwbouw de te prefereren keuze zijn in verband met het halen van maximaal rendement uit het inzetten van maatschappelijke middelen (lees: lage structurele lasten). De businesscase bestaat tenminste uit inzicht in:

- De kosten van instandhouding op basis van het uitgevoerde onderhoud van de afgelopen vijf jaar en een actueel meerjarenonderhoudsplan.
- De staat van het gebouw op basis van een objectieve schouw conform de systematiek van de verordening aangevuld met een gebrekenrapportage inclusief indicatie van de benodigde investeringen om deze op te lossen.
- Benodigde aanpassingen op basis van een actueel ruimteprogramma (inhoudelijke wensen kindcentrum) en op basis van de meest actuele leerlingenaantallen en leerlingenprognoses.
- Benodigde investeringen voor vernieuwen van bouwkundige en installatietechnische aspecten.
- Benodigde investeringen voor verduurzaming.
- Wet- en regelgeving op het gebied van binnenklimaat.
- De actuele boekwaarde.
- Benodigde tijdelijke huisvesting of andere investeringen.

Voor zowel renovatie als vervangende nieuwbouw wordt een investeringsraming op kengetallenniveau gemaakt. Deze investeringen worden vertaald naar een kapitaallast op basis van actuele parameters (zoals rekenrente en afschrijvingstermijnen) van de gemeente Cranendonck. Bij nieuwbouw wordt ook het eenmalig afboeken van de boekwaarde betrokken.

Voor de realisatie van een renovatie gelden de volgende uitgangspunten:

- Het realiseren is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente en schoolbesturen op basis van genoemde businesscase annex maatregelenplan.
- De onderhoudskosten voortkomend uit de gebrekenrapportage zijn vanuit haar onderhoudsverplichting voor rekening van het schoolbestuur.
- De gemeentelijke bijdrage is maximaal 70% van de investering voor nieuwbouw (zie bandbreedte bij (vervangende) nieuwbouw). Het percentage van 70% vormt het kantelpercentage vanaf wanneer nieuwbouw vanuit bedrijfseconomisch oogpunt verantwoord is. Deze gemeentelijke bijdrage wordt niet overschreden. Zo wel, dan is in de businesscase beargumenteerd aangegeven waarom dit gebeurt¹⁰. De gemeentelijke bijdrage is een invulling van het voorstel vanuit de VNG en PO-raad dat de gemeente bijdraagt in de bekostiging van renovatie. Daarmee wordt vooruitgelopen op de verwachte nieuwe wetgeving waarin renovatie als voorziening wordt opgenomen.

¹⁰ Voorbeelden van argumenten kunnen zijn: monumentale status, beeldbepalend gebouw, behoud bestaande functionaliteit, geen alternatieve locatie beschikbaar, hoge boekwaarde van een gebouw en (kwalitatief) verschillende bouwdelen (met verschillende bouwjaren).

- De schoolbesturen dragen bij in de realisatie van renovatie mits dit past binnen geldende wet- en regelgeving. Deze bijdrage bestaat enerzijds uit een bijdrage per bruto vierkante meter (onderbouwd door een businesscase per situatie) en kan bijvoorbeeld worden ingezet voor het behalen van een duurzaamheidsambitie die bovenwettelijk is, zoals onderdelen van de Frisse Scholen (binnenklimaat). Anderzijds bestaat de bijdrage uit inbreng van uitgespaarde onderhoudsmiddelen. Door het in beeld brengen van de onderhoudsstaat van het bestaande gebouw, middels een gebrekenrapportage voorzien van financiële doorrekening van geconstateerde punten, ontstaat een beeld van de huidige onderhoudsverplichting van het schoolbestuur. De uitkomst vormt de onderbouwing van het tweede deel van de bijdrage die een school levert. Hiervan kan een deel bijdrage worden. Voor beide bijdragen geldt dat deze mogelijk zijn, mits deze bestaan uit een exploitatiegerichte investering met een redelijke terugverdientijd van vijftien jaar. Daarnaast geldt dat de bijdragen passen binnen de kaders van het Onderwijsaccountantsprotocol.
- Kwaliteitsniveau Frisse Scholen B.
- Bij renovatie wordt uitgegaan van ingrepen die de levensduur met 25 jaar verlengen.

In het proces om te komen tot een afweging voor renovatie zijn nog twee spelregels van toepassing:

- Indien er aanleiding is om de bouwkundige en installatietechnische maatregelen ter discussie te stellen, kan een gebrekenrapportage inclusief maatregelen opgesteld worden ter onderbouwing.
- Er kunnen argumenten zijn om een bestaand gebouw toch te handhaven in plaats van (vervangende) nieuwbouw. Dit dient uitgebreid beargumenteerd te worden in een businesscase. Daarna is het een maatregel die conform de genoemde maatregelen voor bekostiging in aanmerking komt.

Positie herschikking

Dit betreft een activiteit waarbij twee onderwijsvoorzieningen een herschikking ondergaan en schoolgebouwen onderling uitgeruild worden. Het doel is dat beide scholen daarmee meer passend gehuisvest zijn. Dit is een vorm van duurzaam hergebruik van bestaand vastgoed, waarbij mogelijk een beperkt budget voor aanpassing, inhuizen enz. nodig is.

In stand houden

Dit betreft een activiteit van het schoolbestuur om een bestaand gebouw in stand te houden. Voor het kwaliteitsniveau geldt dat voor het gebouw een adequaat niveau gehandhaafd dient te worden. Hiervoor zet zij de materiële instandhoudingsvergoeding in. Deze activiteit vergt geen bijdrage vanuit de gemeente. Mogelijk wordt een schoolbestuur wel geconfronteerd met verplichte maatregelen vanuit het Activiteitenbesluit Milieubeheer. Op dat moment treden gemeente en schoolbesturen in overleg of dit kan vallen onder een natuurlijk moment (zie ook kader slim investeren) om in verduurzaming te investeren en ook binnen het spectrum van no-regret maatregelen valt.

Daarnaast neemt het schoolbestuur de verantwoordelijkheid om in bestaande voorzieningen te investeren in verduurzaming. De gemeente kan op drie manieren faciliteren bij het verduurzamen van de bestaande schoolgebouwen:

- Kennis: Door het ontsluiten van interne kennis vanuit de gemeente en externe kennis vanuit partijen helpt de gemeente schoolbesturen bij het maken van de juiste keuzes rondom duurzaamheid.
- Aanbestedingen: De gemeente kan schoolbesturen helpen bij het collectief aanbesteden van ingrepen ten behoeve van duurzaamheid. Schaalgrootte en een professionele aanbesteding zorgen ervoor dat de schoolbesturen worden ontzorgd en inkoopvoordelen hebben. Daarnaast kan de gemeente helpen bij het aanvragen van uitkeringen, zoals de Specifieke Uitkering Ventilatie In Scholen (SUVIS), om het binnenklimaat van bestaande schoolgebouwen te verbeteren.

- Routekaart scholenbouw: De PO- en VO-raad hebben de plannen uit het klimaatakkoord in een landelijke sectorale routekaart verwerkt, met daarin een plan hoe alle schoolgebouwen in 2050 CO₂-arm kunnen worden. De routekaart geeft daarnaast de benodigde randvoorwaarden en knelpunten met betrekking tot financiering, wetgeving en organisatie, en biedt daarvoor waar mogelijk praktische oplossingen.

Afstoten

Dit betreft gebouwen die niet langer als schoolgebouw in gebruik blijven en teruggegeven worden conform verordening Onderwijshuisvesting aan de desbetreffende gemeente. Daarmee worden ze onttrokken aan de onderwijsbestemming.

4. Inzicht en beoordeling

4.1 Vraag en aanbod

Binnen het thema vraag en aanbod wordt de beschikbare onderwijscapaciteit vergeleken met de toekomstige normatieve ruimtebehoefte aan onderwijscapaciteit in 2036. De leerlingenprognoses zijn de basis voor de berekening van de ruimtebehoefte. Medegebruik/verhuur, bijvoorbeeld door een opvangorganisatie, is bij het bepalen van het ruimtetekort/overschot niet meegenomen in de berekening.

Basisgeneratie

De meest actuele leerlingenprognoses (Pronexus, december 2022) geven inzicht in de verwachte ontwikkeling van het aantal leerlingen in de komende jaren. Pronexus geeft daarbij aan: "In de ramingen van leerlingenaantallen zijn twee ontwikkelingen verwerkt. Dit zijn de trends in de omvang van de basisgeneratie in de afzonderlijke gebieden van de gemeente Cranendonck en de schoolkeuze. Bij de opzet van de prognoses zijn cijfers verwerkt met een uitsplitsing van leerlingen naar herkomstgebied."

De basisgeneratie geeft de omvang weer van de 4- tot en met 11-jarigen plus 30% 12-jarigen voor de berekening van leerlingenprognoses in het primair onderwijs. Voor het voortgezet onderwijs wordt uitgegaan van 70% van de 12-jarigen plus de 13- tot en met 18-jarigen. In onderstaande tabellen worden de basisgeneraties in de gemeente Cranendonck weergegeven.¹¹

Kern	2022	2024	2028	2032	2037	2038	Δ 2022 - 2038
Budel	829	828	797	797	785	782	-47
Budel-Schoot	173	184	175	161	164	163	-10
Budel-Dorplein	103	98	84	73	70	71	-32
Maarheeze	416	431	417	397	393	393	-23
Soerendonk	153	156	145	139	130	128	-25
Gastel	68	70	62	63	62	63	-5
TOTAAL	1.742	1.767	1.680	1.630	1.604	1.600	-142

Tabel 1 - Basisgeneratie 4 - 12 jaar gemeente Cranendonck

Kern	2021	2024	2028	2032	2037	Δ 2021 - 2037
Cranendonck	1.438	1.628	1.672	1.634	1.617	179
TOTAAL	1.438	1.628	1.672	1.634	1.617	179

Tabel 2 - Basisgeneratie 12 – 18 jaar gemeente Cranendonck

¹¹ Voor het voortgezet onderwijs zijn we uitgegaan van de leerlingen prognose door Pronexus opgesteld in april 2021.

Woningbouwontwikkelingen

De prognose van deze basisgeneratie vloeit voort uit de demografische ontwikkelingen die zich in het verleden hebben voorgedaan, maar met name de aannames in groei en trends voor de toekomst. Een belangrijke component daarvan zijn de woningbouwontwikkelingen. In de komende 16 jaar worden er in totaliteit circa 414 woningen aan de voorraad toegevoegd. De grootste mutaties zijn te verwachten in Budel en Maarheeze, waar respectievelijk 191 en 117 nieuwe woningen worden ontwikkeld de komende jaren. Deze woningbouwontwikkelingen en 'mutaties' van de woningvoorraad zijn vastgesteld en/of onherroepelijk. Daarmee behoren zij tot de 'harde' plancapaciteit. Kijkende naar de woningmutaties in de prognoses is het aannemelijk dat deze woningbouwplannen reeds zijn opgenomen in de prognoses. Een totaaloverzicht van de woningbouwontwikkelingen en de woningvoorraad in de gemeente is opgenomen in onderstaande tabel.

Kern	2021	2022	2024	2028	2032	2037	2038	Δ 2022 - 2038
Budel	4.183	4.224	4.304	4.410	4.415	4.415	4.415	191
Budel-Schoot	941	951	971	990	990	990	990	39
Budel-Dorplein	626	630	638	642	642	642	642	12
Maarheeze	2.223	2.248	2.298	2.365	2.365	2.365	2.365	117
Soerendonk	765	778	803	827	827	827	827	49
Gastel	305	311	314	317	317	317	317	6
TOTAAL	9.043	9.142	9.328	9.551	9.556	9.556	9.556	414

Tabel 3: woningvoorraad gemeente Cranendonck

Leerlingenprognoses

Op basis van de basisgeneratie en een belangstellingspercentage is door Pronexus vervolgens de leerlingenprognose per school opgesteld. Deze prognoses worden gehanteerd als uitgangspunt in dit IHP. Tabellen 4 en 5 geven een overzicht van de leerlingenprognose per kern.

Kern	Oktober telling			Prognose →					Verschil (%)
	2021	2022	2023	2024	2028	2032	2037	2038	
Budel	752	757	728	713	687	681	672	669	-8%
Budel-Schoot	69	54	50	53	52	48	48	48	-4%
Budel-Dorplein	70	59	60	67	60	53	51	52	-13%
Maarheeze	431	404	444	459	463	445	439	439	-1%
Soerendonk	126	129	124	124	120	115	108	107	-14%
Gastel	63	64	63	64	57	58	57	58	-8%
TOTAAL	1.511	1.467	1.469	1.480	1.439	1.400	1.375	1.373	-7%

Tabel 4: Oktober telling en prognoses aantal leerlingen basisonderwijs¹²

Kern	Oktober telling	Prognose →				Verschil (%)
	2023	2024	2025	2026	2027	
VO	405	449	456	475	452	12%

Tabel 5: Oktober telling en prognoses aantal leerlingen voortgezet onderwijs¹³

¹² Zie het kopje 'leerlingenprognoses' in hoofdstuk 5

¹³ Zie het kopje 'leerlingenprognoses' in hoofdstuk 5

Leerlingentelling

Sinds januari 2023 is de datum voor de leerlingentelling van PO en VSO verplaatst van 1 oktober naar 1 februari. Dit geldt alleen voor de bekostiging van het onderwijs. Voor de onderwijshuisvesting is de 1 oktober telling nog steeds leidend.

Uit de tabellen is op te maken dat volgens de prognose uit 2021 de leerlingenaantallen van het basisonderwijs met 7% afnemen. Wel zijn verschillen te zien per kern. De grootste afnames zijn met name te verwachten in de kernen Budel-Dorplein, Soerendonk en Gastel. In het voortgezet onderwijs wordt over een periode van 16 jaar een toename van circa 40 leerlingen verwacht. De piek in leerlingenaantal ligt echter rond 2028. Op dat moment is er een toename van circa 50 leerlingen te verwachten ten opzichte van het huidige aantal leerlingen.

Capaciteit

Het aantal leerlingen op een school bepaalt de benodigde normatieve ruimtebehoefte in vierkante meters. In onderstaande tabel zijn de huidige normatieve ruimtebehoefte en de normatieve ruimtebehoefte in 2038 afgezet tegen de huidige onderwijscapaciteit. Voor de normatieve ruimtebehoefte in 2038 zijn de leerlingenprognoses van Pronexus gebruikt. Per kern is de ruimtebehoefte PO weergegeven. Het VO is weergegeven als totaal. De leerlingenprognoses van LVO (BRAVO! College) loopt tot 2027, voor de jaren 2032 en 2038 is de gemiddelde ruimtebehoefte van de afgelopen jaren aangehouden.

Kern	beschikbare capaciteit (m ² bvo onderwijs)	Ruimtebehoefte (m ² bvo onderwijs)					
		2022	2024	2028	2032	2038	
Budel	4.771	4.408	4.251	4.181	4.031	4.313	<i>gemiddeld 11% overschot</i>
Budel-Schoot	1.187	547	473	478	458	475	<i>gemiddeld 59% overschot</i>
Budel-Dorplein	650	552	537	532	492	411	<i>gemiddeld 22% overschot</i>
Maarheeze	2.715	2.568	2.749	2.814	2.698	2.277	<i>gemiddeld 3% overschot</i>
Soerendonk	1.223	834	824	834	789	728	<i>gemiddeld 34% overschot</i>
Gastel	638	517	522	507	477	472	<i>gemiddeld 22% overschot</i>
TOTAAL PO	11.184	9.426	9.356	9.346	8.945	8.676	gemiddeld 18% overschot
TOTAAL VO	3.957	2.545	3.337	3.362	3.333	3.333	gemiddeld 20% overschot

Tabel 6: Analyse beschikbare capaciteit versus ruimtebehoefte op type onderwijs en kernniveau

Over het geheel genomen kan gesteld worden dat er zowel in het BO en VO een normatief overschot aan onderwijsruimte aanwezig is. Er is dus voldoende onderwijscapaciteit om aan de behoefte te voldoen. De mate van overschot varieert echter per kern. In de kernen Budel-Schoot, Budel-Dorplein en Soerendonk is er sprake van een overschot groter dan 25%. Dergelijk overschotten kunnen leiden tot exploitatietekorten. In de kern Gastel is het overzicht ook aanzienlijk met bijna 25%. In de kernen Budel en Maarheeze is het overschot aanzienlijk minder. In het VO is er sprake van een normatief ruimteoverschot van 35%. In paragraaf 5.1 (pagina 27) is een nadere toelichting/nuancering gegeven op het ruimtegebruik van BRAVO!.

Een overzicht per school is toegevoegd bij de scenario's, zie hoofdstuk 5.

5. Huisvestingsscenario per kern

De volgende paragrafen bevatten de scenario's per kern en per school. Hieronder volgt een toelichting van de onderdelen die daarin terugkomen.

Analyse per schoolgebouw

De analyse per schoolgebouw betreft een weergave van de kanskaart (knelpuntenanalyse). In de kanskaart is de school beoordeeld op:

- *Kwaliteit* – (subjectieve) beoordeling van de functionele en technische staat van het onderwijsgebouw door het betreffende schoolbestuur.
- *Financiën* – exploitatielasten (MJOP en energielasten) in verhouding tot de ICS-benchmark.
- *Vraag & aanbod* – toekomstige (2037) verhouding tussen beschikbare en benodigde (normatieve) onderwijscapaciteit op basis van de vastgestelde leerlingenprognose (Pronexus, december 2022).

De kanskaarten zijn gebaseerd op de factsheets. Een beoordeling van groen is goed, oranje is gemiddeld en rood is slecht. Bij een grijze beoordeling ontbreekt er informatie.

Leerlingenprognoses

Voor het verwachte aantal leerlingen is gebruik gemaakt van de leerlingenprognoses die zijn opgesteld door Pronexus (december 2022). Dit zijn de meest recente leerlingenprognoses. Daarnaast wordt onder 2023 het aantal leerlingen genoemd zoals vastgesteld op 1 oktober 2022. Voor het voortgezet onderwijs is gebruik gemaakt van de aangeleverde leerlingenprognose van het LVO uit 2022.

Opheffingsnorm

Het Rijk stelt een minimum aan het aantal leerlingen op een school. Dit heet de opheffingsnorm. Scholen met een leerlingenaantal dat 3 jaar op rij onder de opheffingsnorm valt, verliezen hun inkomsten. Dat betekent bijna altijd dat de school moet sluiten. De opheffingsnormen voor het basisonderwijs zijn niet voor alle scholen hetzelfde. Dit is afhankelijk van de zogenaamde leerlingdichtheid in een gemeente. De opheffingsnorm voor de gemeente Cranendonck ligt op 62 leerlingen.

Scenario's

De huisvestingsscenario's vormen het kader voor de financiële doorrekening (zie hoofdstuk 6). Indien een school meerdere scenario's heeft, dan is in de financiële doorrekening de financieel minst gunstige variant opgenomen. Bij uitvoering van het project komen schoolbestuur en gemeente tot een definitieve keuze middels het opstellen van een businesscase. Hetzelfde geldt voor de ruimtebehoefte bij nieuwbouw en/of renovatie. Voor nu is het leerlingenaantal in 2037 als voorlopig ijkpunt gekozen. In de businesscase wordt de ruimtebehoefte nader uitgewerkt.

NB: vanuit het veld (opvangorganisaties) wordt gesignaleerd dat er extra aanmeldingen zijn voor de opvang. Vermoedelijk komt dit voort uit de coronaperiode in 2020 en worden er nu meer baby's geboren, waardoor ouders zich ook melden voor een opvangplek voor hun kind. Deze kinderen zullen op termijn ook doorstromen naar het basis- en voortgezet onderwijs. De omvang is nu niet te overzien maar kan bij een eerste actualisatie van de leerlingenprognoses over twee jaar in beeld komen en dan meegenomen worden bij een actualisatie van het IHP.

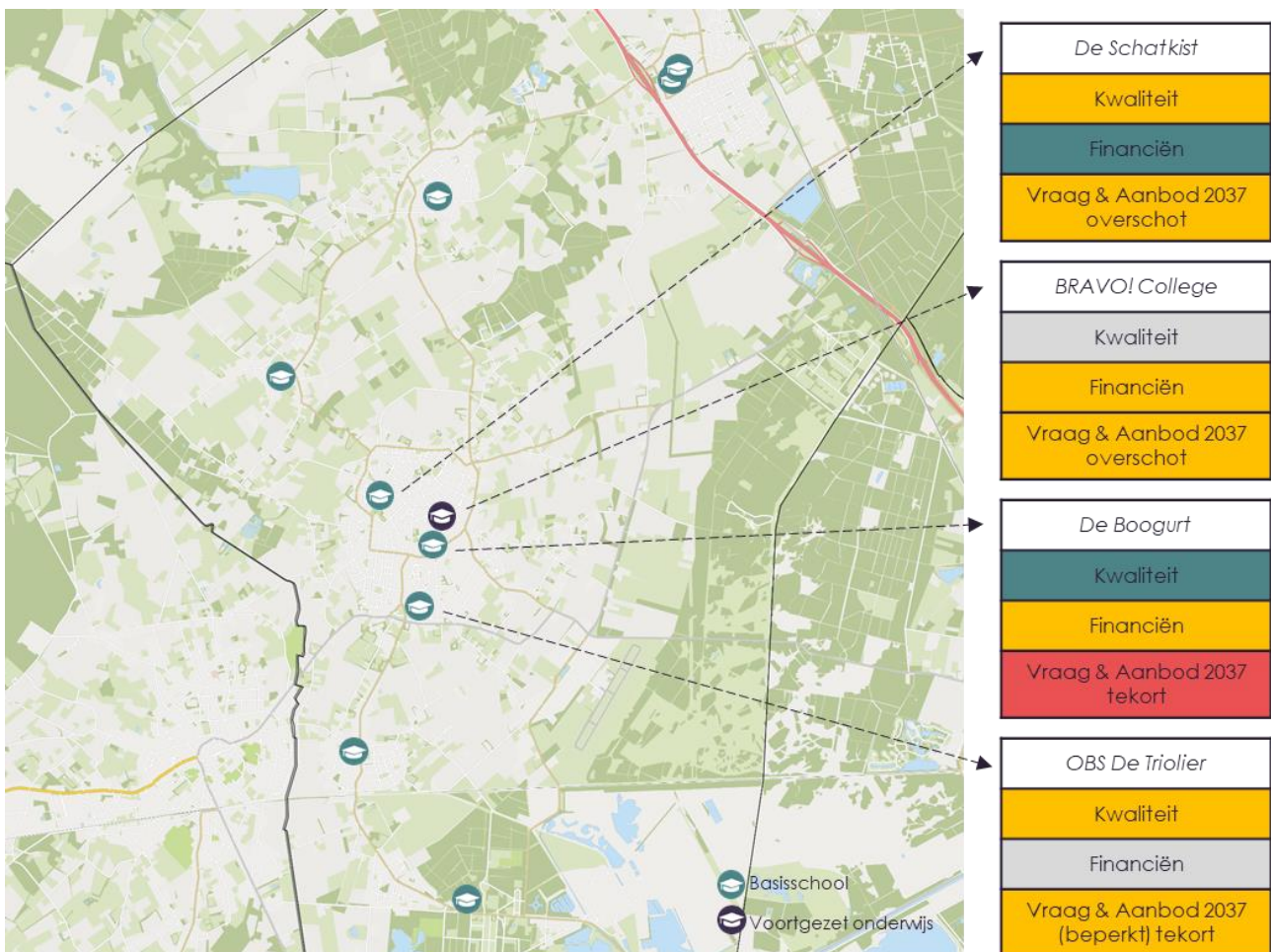
Onderwijshuisvesting op het AZC

De gemeente Cranendonck en het schoolbestuur LVO gaan met elkaar in het gesprek over de huisvesting op het AZC. Het gebouw heeft aandacht, maar wordt in dit IHP niet verder besproken bij de scenario's. Dat geldt ook voor de huisvesting van nieuwkomers.

5.1 Budel

In de kern Budel zijn vier scholen gehuisvest, waarvan drie scholen voor het primair onderwijs en een school voor het voortgezet onderwijs. Het gaat om de volgende scholen:

- De Boogurt
- De Schatkist
- De Triolier
- BRAVO! College (VO)

De Boogurt

De Boogurt in Budel valt onder schoolbestuur SKOzoK. Voor de opvang heeft de school een samenwerking met Peuterdorp (Hummelhonk). Hiervan heeft Peuterdorp aangegeven graag de samenwerking te continueren en in de school opvang voor een groep van 16 kindplaatsen te behouden.

De school huisvest 331 leerlingen en dit neemt geleidelijk af tot in 2038 (315 leerlingen). De school beschikt over 1.914 m² bvo en is daarmee op papier passend gehuisvest. Tijdens de februaritelling in 2023 had de school 347 leerlingen. Daarmee kampte de school met een huisvestingstekort. Er is al een ingreep gedaan en

daarmee zijn de mogelijkheden binnen het gebouw beperkt geworden. Indien zich een nieuw capaciteitsvraagstuk gaat voordoen, gaan schoolbestuur en gemeente daarover in gesprek.

Schoolnaam: De Boogurt (Budel)							
Brinnummer: 18HK	oktobertelling			prognose →			
jaar	2021	2022	2023	2024	2025	2030	2038
aantal leerlingen	323	332	331	328	330	320	315
ruimtebehoefte (in m ² bvo)	1.825	1.870	1.865	1.850	1.860	1.810	1.784
beschikbare onderwijscapaciteit	1.914	1.914	1.914	1.914	1.914	1.914	1.914
saldo (in m ² bvo)	89	44	49	64	54	104	130

Figuur 1: Leerlingenaantal en prognose Pronexus 2022

Het gebouw dateert uit 2013. Het schoolbestuur beoordeelt het gebouw als goed.

Huisvestingsscenario

Het scenario voor De Boogurt is in stand houden.

De Schatkist

De Schatkist in Budel valt onder het gezag van het schoolbestuur SKOzok. Voor de opvang heeft de school een samenwerking met Peuterdorp (Schatkist). Peuterdorp heeft aangegeven graag de samenwerking te continueren en in de school opvang voor een groep van 16 kindplaatsen te behouden.

De school huisvest 171 leerlingen en dit aantal daalt naar 158 leerlingen in 2038. Tijdens de 1 februari telling van 2023 is gebleken dat er 184 leerlingen zijn. Dit aantal is hoger dan de vorige oktobertelling. De school is daarmee nog steeds passend gehuisvest.

Schoolnaam: De Schatkist (Budel)							
Brinnummer: 18FA	oktobertelling			prognose →			
jaar	2021	2022	2023	2024	2025	2030	2038
aantal leerlingen	187	185	171	168	168	161	158
ruimtebehoefte (in m ² bvo)	1.141	1.131	1.060	1.045	1.045	1.010	995
beschikbare capaciteit onderwijs	1.478	1.478	1.478	1.478	1.478	1.478	1.478
saldo (in m ² bvo)	337	347	418	433	433	468	483

Figuur 2: Leerlingenaantal en prognose Pronexus 2022

Het schoolgebouw dateert uit 1975 met een renovatie in 2006. Daarnaast heeft de school een groen schoolplein. Het schoolbestuur beoordeelt het gebouw als goed met uitzondering van ventilatie en binnenklimaat. Het gebouw is relatief gedateerd. Het vraagstuk rond ventilatie en binnenklimaat in combinatie met het initiële bouwjaar maakt dat een investering in het bestaande gebouw niet gerechtvaardigd is. Voor deze school wordt gekozen voor vervangende nieuwbouw in 2030.

Huisvestingsscenario

Het scenario voor De Schatkist is vervangende nieuwbouw in 2030.

OBS De Triolier

OBS De Triolier valt onder het schoolbestuur RBOB De Kempen. Voor de peuteropvang heeft de school een samenwerking met IK-OOK.

De school heeft 226 leerlingen en krimpt naar 196 leerlingen in 2038. Op basis van deze leerlingenaantallen is de school passend gehuisvest. Volgens de februari telling van 2023 heeft de school op dit moment 237

leerlingen. Indien zich weer een capaciteitsvraagstuk aandient, gaan gemeente en schoolbestuur daarover in overleg.

Schoolnaam: OBS De Triolier (Budel)							
Brinnummer: 08DZ	oktobertelling			prognose →			
jaar	2021	2022	2023	2024	2025	2030	2038
aantal leerlingen	242	240	226	217	214	201	196
ruimtebehoefte (in m ² bvo)	1.417	1.407	1.337	1.292	1.276	1.211	1.186
beschikbare capaciteit onderwijs	1.379	1.379	1.379	1.379	1.379	1.379	1.379
saldo (in m ² bvo)	-38	-28	42	87	103	168	193

Figuur 3: Leerlingenaantal en prognose Pronexus 2022

Het schoolgebouw dateert uit 1984 met uitbreidingen in 2000, 2005 en 2016. De uitstraling van het schoolgebouw vraagt aandacht en dat geldt ook voor het speelterrein (meer vergroening). Voor de school is een gedeeltelijke renovatie aan de orde met mogelijk al eerder een update van de omgeving waarbij ook aandacht is voor de verkeerssituatie rondom de school. De renovatie wordt gepland in 2030.

Huisvestingsscenario

Het scenario is gedeeltelijke renovatie in 2030. Met de uitstraling van de omgeving wordt in 2023 rekening gehouden.

BRAVO! College

Het BRAVO! College valt onder Stichting LVO. De school biedt het volledige vierjarige vmbo aan binnen het profiel Dienstverlening & Producten. Tevens kunnen leerlingen terecht voor de eerste drie leerjaren van de havo en de eerste twee leerjaren van het atheneum. Op het BRAVO! College wordt onder andere gewerkt met het onderwijsconcept BIVAK (Bijzonder Innovatief Vakonderwijs). BIVAK is een initiatief van het BRAVO! College, Ondernemers Contact Cranendonck (OCC), gemeente Cranendonck en Vocaal. Voor het BIVAK-onderwijs heeft de gemeente afspraken gemaakt met het schoolbestuur voor tussentijdse investeringen. De bijbehorende ruimtebehoefte wordt verdisconteerd met een eventuele investering voor het BRAVO! College.

De school telt op dit moment 405 leerlingen en groeit naar 452 leerlingen in 2027. De school is daarmee theoretisch gezien op dit moment passend gehuisvest. In de praktijk blijkt dit niet zo te zijn. Er zijn net zo veel klassen als klaslokalen. Theorievakken worden noodgedwongen in praktijklokalen gegeven en andersom. Dit draagt niet bij aan een optimaal leerklimaat. Daarnaast heeft de school onvoldoende vierkante meters aula. Op dit moment (begin 2023) wordt een tent bij de school geplaatst om leerlingen een overdekte pauzeruimte te bieden. Verder wordt het gebouw gekenmerkt door een ongunstige bruto-nuttig verhouding waardoor er veel vierkante meters zijn die niet functioneel/effectief voor het onderwijs ingezet kunnen worden. De aanwezige kolommenstructuur beperkt interne aanpassingen. Ook maakt een grote kelder onderdeel uit van de vierkante meters die vanwege het ontbreken van daglicht niet ingezet kan worden als onderwijsruimte.

Voor het bewegingsonderwijs huurt de school voor 16-18 uur in de week een externe sportvoorziening (Zuiderpoort, fitnesscentra en sporthal Hamont) om de sportlessen voor iedereen mogelijk te maken.

BRAVO! College							
Brinnummer: 02ZR	oktobertelling			prognose →			
jaar	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
aantal leerlingen	314	343	405	449	456	475	452
ruimtebehoefte (in m ² bvo)	2.371	2.545	3.069	3.337	3.386	3.511	3.362
beschikbare capaciteit	3.957	3.957	3.957	3.957	3.957	3.957	3.957
saldo	1.586	1.412	888	620	571	446	595

Figuur 4: Leerlingenaantal en prognose 2022

Officieel staat de school geregistreerd als onderbouwlocatie voor de niveaus havo (leerjaar 1 tot en met 3) en atheneum (leerjaar 1 en 2). Er wordt afsluitend onderwijs geboden op VMBO BB, VMBO KB, VMBO GL-TL, zoals onlangs ook vastgesteld in het Regionaal Platform Onderwijs (RPO) met een looptijd van 2022-2027. De registratie en het feitelijke aanbod maakt dat de ruimtebehoefteberekening niet passend is. Het gevolg is dat de ruimtebehoefte, die meer recht doet aan het type onderwijs dat in Budel gegeven wordt, hoger zal uitvallen. Dit zal in een haalbaarheidsonderzoek verder uitgezocht moeten worden. Vooralnog is ons advies in het IHP rekening te houden met een omvang van circa 3.400 bruto vierkante meter (als aanname). De exacte omvang kan dan later berekend worden. Er zijn circa 100 leerlingen die technisch onderwijs volgen op de school in Budel.

Het schoolgebouw dateert uit 1961 en is tussentijds nog wel gerevitaliseerd. Gelet op het bouwjaar en de doorontwikkeling van het voortgezet onderwijs vraagt de huisvesting van de school met spoed om een nader haalbaarheidsonderzoek. In dit haalbaarheidsonderzoek wordt een aantal zaken meegenomen:

- afweging levensduurverlengende renovatie versus vervangende nieuwbouw;
- omgang met toekennen vierkante meters leerlingen (voornamelijk techniekonderwijs);
- verkenning positie school in relatie tot samenwerking met bedrijfsleven (BIVAK).

Huisvestingsscenario

Het scenario is een haalbaarheidsonderzoek om nader te onderzoeken of vervangende nieuwbouw of levensduurverlengende renovatie het beste scenario is. In dit onderzoek kan ook een recente leerlingenprognose voor het voortgezet onderwijs meegenomen worden.

NB het BRAVO! College is doorontwikkeld naar school met een volledig vmbo aanbod. Dit leidt tot een extra ruimtevraag die extra investeringen in de capaciteit van de school vraagt.

5.2 Maarheeze

In de kern Maarheeze zijn twee scholen gehuisvest:

- De Stapsteen (en De Opstap)
- OBS Cranendonck

De twee scholen zijn samen gehuisvest in De Muzenberg.

De Stapsteen (en De Opstap)

De Stapsteen (en De Opstap) vallen onder schoolbestuur SKOzoK. Voor De Stapsteen is een samenwerking opgestart tussen schoolbesturen SKOzoK en RBOB De Kempen in het vormen van een taalexpertisecentrum. De Stapsteen is samen met OBS Cranendonck, Peuterdorp (peuteropvang Ukkeclub) en Kiekeboe (kinderdagopvang en buitenschoolse opvang) gehuisvest in hetzelfde gebouw, De Muzenberg. Peuterdorp heeft aangegeven graag de samenwerking te willen voortzetten en in de school opvang voor een groep van 16 kindplaatsen te behouden.

De school (De Stapsteen en De Opstap samen) hebben 311 leerlingen en daalt naar 299 leerlingen in 2038. De school is daarmee op papier passend gehuisvest. Volgens de laatste februaritelling 2023 zitten de scholen samen op 330 leerlingen. Daarmee is de school uitgeweken naar de vrije ruimte in de Smeltkroes (voormalige bibliotheek). Hier worden 3 lokalen gerealiseerd. Gezien de huidige berichtgeving en opdracht rondom nieuwkomers gaat het leerlingenaantal ten opzichte van de prognoses een ander beeld vertonen en neemt de ruimtebehoefte toe. De Opstap bestaat nu uit 6 groepen en er is vraag naar meer. Toch blijft dit een lastig

in te schatten vraag omdat het aantal leerlingen continu blijft fluctueren. In de afspraken in de brede Brainport-regio speelt de voorziening voor nieuwkomers in Maarheeze een centrale rol en is hierin een van de dragende projecten.

Schoolnaam: De Stapsteen (Maarheeze)							
Brinnummer: 10GZ	oktobertelling			prognose →			
jaar	2021	2022	2023	2024	2025	2030	2038
aantal leerlingen	310	286	311	319	327	306	299
ruimtebehoefte (in m ² bvo)	1.793	1.673	1.798	1.839	1.879	1.773	1.738
beschikbare onderwijscapaciteit	1.738	1.738	1.738	1.738	1.738	1.738	1.738
saldo (in m ² bvo)	-55	65	-60	-101	-141	-35	0

Figuur 5: Leerlingenaantal en prognose Pronexus 2022

Bovenstaande leerlingprognose geeft geen nauwgezet beeld van de leerlingprognose van De Stapsteen omdat er een vertroebelend effect is van de ingeschreven leerlingen vanuit de Opstap. De verwachting van het schoolbestuur is dat De Stapsteen onderwijs zal bieden aan ongeveer 250-260 leerlingen, naast het onderwijs aan nieuwkomers. Voor het onderwijs aan nieuwkomers gaan gemeente en schoolbestuur in gesprek om tot een huisvestingsoplossing te komen. Onderdeel is ook afspraken over structurele huisvesting voor de 'reguliere' leerlingen van De Stapsteen waarbij de aanname is dat met afspraken over huisvesting voor de nieuwkomers De Stapsteen passend gehuisvest is.

Het schoolgebouw dateert uit 2011 en wordt door het schoolbestuur als goed beoordeeld. Het schoolgebouw kan in stand gehouden worden.

Huisvestingsscenario

Het scenario is in stand houden en mogelijk uitbreiding (n.a.v. gesprek gemeente en schoolbestuur i.r.t. onderwijs nieuwkomers).

OBS Cranendonck

OBS Cranendonck valt onder schoolbestuur RBOB De Kempen. OBS Cranendonck is samen met De Stapsteen, Peuterdorp (peuteropvang) en Kiekeboe (kinderdagopvang en buitenschoolse opvang) gehuisvest in hetzelfde gebouw, De Muzenberg.

De school heeft 133 leerlingen en ontwikkelt naar 140 leerlingen in 2038. De school heeft daarmee een klein capaciteitsvraagstuk. Dit zal in afstemming met de andere gebruikers van het gebouw opgelost moeten worden binnen het gebouw. Vanuit RBOB De Kempen bestaat de ambitie om opvang via IK-OOK te gaan organiseren. Dit vraagt wel om afstemming vanwege afspraken over opvang in het verleden.

Schoolnaam: OBS Cranendonck (Maarheeze)							
Brinnummer: 09ET	oktobertelling			prognose →			
jaar	2021	2022	2023	2024	2025	2030	2038
aantal leerlingen	121	118	133	140	145	143	140
ruimtebehoefte (in m ² bvo)	815	800	875	910	935	925	910
beschikbare onderwijscapaciteit	883	883	883	883	883	883	883
saldo (in m ² bvo)	68	83	8	-27	-52	-42	-27

Figuur 6: Leerlingenaantal en prognose Pronexus 2022

Het schoolgebouw dateert uit 2011 en wordt door het schoolbestuur als goed beoordeeld. Het schoolgebouw kan in stand gehouden worden.

Huisvestingsscenario

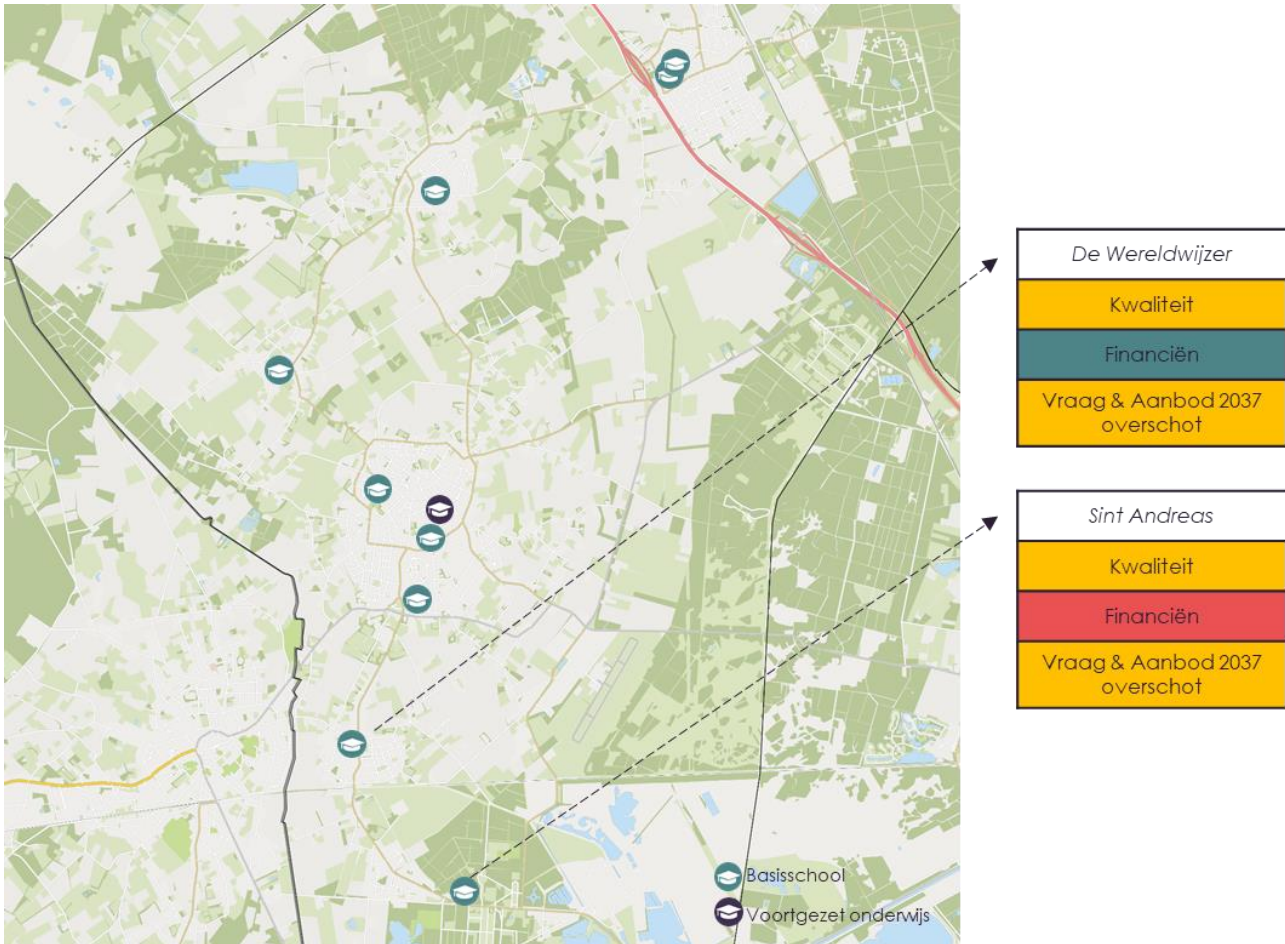
Het scenario is in stand houden.

NB: voor de kern Maarheeze is het raadzaam in de nabije toekomst een brede analyse te maken over de ruimtebehoefte van maatschappelijke partijen als onderwijs, opvang, De Opstap en gemeenschapshuis. Onderdeel van de analyse en dialoog is het bekijken op welke wijze functies geaccommodeerd kunnen worden en hoe daarin optimaal gebruik gemaakt kan worden van beschikbare accommodaties en ruimten.

5.3 Budel- Schoot en Budel-Dorplein

In de twee kernen Budel-Schoot en Budel-Dorplein zijn twee scholen gehuisvest:

- De Wereldwijzer in Budel-Schoot
- Sint Andreas in Budel-Dorplein

De Wereldwijzer

De Wereldwijzer valt onder schoolbestuur SKOzoK. Voor de opvang werkt de school samen met Peuterdorp (Kruimelhoek). Hiervan heeft Peuterdorp aangegeven graag de samenwerking te continueren en in de school opvang voor een groep van 16 kindplaatsen te behouden.

De school heeft 50 leerlingen en het leerling aantal blijft op termijn gelijk. De februaritelling van 2023 liet zien dat er 54 leerlingen zijn. De school is daarmee passend gehuisvest, maar er is wel sprake van een groot ruimteoverschot. Het huidige leerlingenaantal ligt op dit moment onder de opheffingsnorm van 62 leerlingen in Cranendonck. Ten opzichte van de prognose loopt het leerlingenaantal snel terug, waardoor spoedig tot een toekomstbestendige voorziening voor de kernen Budel-Schoot en Budel-Dorplein moet worden gekomen.

Schoolnaam: De Wereldwijzer (Budel-Schoot)							
Brinnummer: 03SH	oktobertelling			prognose →			
jaar	2021	2022	2023	2024	2025	2030	2038
aantal leerlingen	69	54	50	53	54	50	48
ruimtebehoefte (in m ² bvo)	553	478	458	473	478	458	447
beschikbare onderwijscapaciteit	1.187	1.187	1.187	1.187	1.187	1.187	1.187
saldo (in m ² bvo)	634	709	730	714	709	730	740

Figuur 7: Leerlingenaantal en prognose Pronexus 2022

Het schoolgebouw dateert uit 1974 met een uitbreiding/renovatie in 2008. Het schoolbestuur beoordeelt het gebouw als redelijk tot matig. De technisch staat van het oude bouwdeel is slecht en ook het binnenklimaat laat te wensen over.

Vanuit het schoolbestuur is de wens om te komen tot een toekomstbestendige voorziening voor de kernen Budel-Schoot en Budel-Dorplein. Het gaat dan om een breed kindcentrum met onderwijs en opvang dat ook betekenis heeft voor de samenleving. Het scenario voor de school De Wereldwijzer is vervangende nieuwbouw samen met Sint Andreas op één locatie. Vanwege benodigde proceduretijd is deze uiterlijk voorzien in 2026.

Huisvestingsscenario

Het scenario is vervangende nieuwbouw samen met Sint Andreas op één locatie. Als de gezamenlijke nieuwbouw niet gaat lukken dan is levensduurverlengende renovatie van De Wereldwijzer aan de orde¹⁴.

Sint Andreas

Sint Andreas valt onder schoolbestuur SKOzoK. De school heeft geen samenwerking voor opvang.

Op dit moment telt de school 60 leerlingen en daalt naar 52 leerlingen in 2038. De februaritelling van 2023 liet zien dat er 55 leerlingen zijn. De school ligt daarmee onder de opheffingsnorm van 62 leerlingen **voor** de gemeente Cranendonck. Dit vraagt om een proactieve keuze voor borging van toekomstbestendig onderwijs voor de inwoners van Budel-Dorplein. Qua leerlingenaantal is de school passend gehuisvest.

Schoolnaam: Sint Andreas (Budel-Dorplein)							
Brinnummer: 05GE	oktobertelling			prognose →			
jaar	2021	2022	2023	2024	2025	2030	2038
aantal leerlingen	70	59	60	67	66	58	52
ruimtebehoefte (in m ² bvo)	552	497	502	537	532	492	462
beschikbare capaciteit onderwijs	650	650	650	650	650	650	650
saldo (in m ² bvo)	98	153	148	113	118	158	188

Figuur 8: Leerlingenaantal en prognose Pronexus 2022

Het schoolgebouw dateert uit 2000. Het schoolbestuur beoordeelt het gebouw als redelijk tot matig. Vooral de technische staat, functionaliteit en binnenklimaat vragen aandacht.

Vanuit het schoolbestuur is de wens om spoedig te komen tot een toekomstbestendige voorziening voor de kernen Budel-Schoot en Budel-Dorplein. Dit omdat het leerlingenaantal bij Sint Andreas snel terugloopt. De toekomstige voorziening is dan ook een breed kindcentrum met onderwijs en opvang dat betekenis heeft voor de samenleving. Het scenario is vervangende nieuwbouw in 2024. Vanwege benodigde proceduretijd is deze uiterlijk voorzien in 2025.

¹⁴ In december 2022 is door het college van burgemeester en wethouders een besluit genomen over de tijdelijke huisvesting voor samenvoeging van beide scholen op één locatie in het gebouw van de Wereldwijzer (Budel-Schoot).

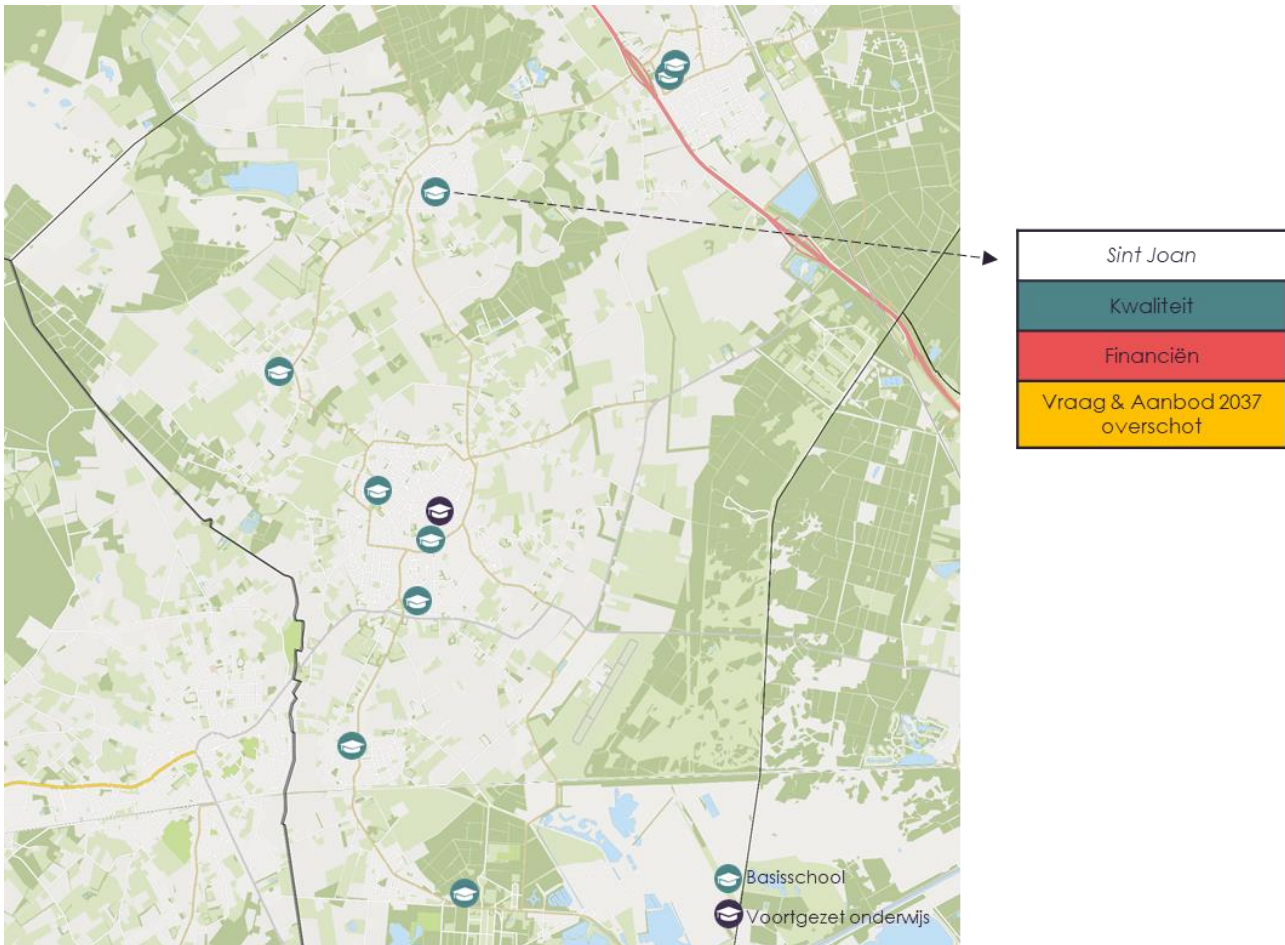
Huisvestingsscenario

Het scenario is vervangende nieuwbouw samen met De Wereldwijzer op één locatie.

5.4 Soerendonk

In de kern Soerendonk is één school gehuisvest:

- Sint Joan

Sint Joan

Sint Joan valt onder schoolbestuur SKOzoK. Voor de opvang heeft de school een samenwerking met Peuterdorp (peuteropvang Brassertjes) en Villa Vrolijk. Peuterdorp heeft aangegeven graag de samenwerking te continueren en in de school opvang voor een groep van 16 kindplaatsen te behouden.

De school telt op dit moment 124 leerlingen en daalt naar 107 leerlingen in 2038. De februaritelling van 2023 liet zien dat er 129 leerlingen zijn. De school is daarmee passend gehuisvest. In het gebouw is sprake van leegstand. Schoolbestuur en gemeente gaan samen kijken naar een structurele invulling voor deze leegstand.

Schoolnaam: Sint Joan (Soerendonk)							
Brinnummer: 03PJ	oktobertelling			prognose →			
jaar	2021	2022	2023	2024	2025	2030	2038
aantal leerlingen	126	129	124	124	126	117	107
ruimtebehoefte (in m ² bvo)	834	849	824	824	834	789	738
beschikbare onderwijscapaciteit	1.223	1.223	1.223	1.223	1.223	1.223	1.223
saldo (in m ² bvo)	389	374	399	399	389	434	485

Figuur 9: Leerlingenaantal en prognose Pronexus 2022

Het schoolgebouw dateert uit 1974 met een uitbreiding/renovatie in 2011. Het schoolbestuur beoordeelt de locatie als goed. Vanaf 2036 vraagt het schoolgebouw weer aandacht. In de tussentijd wordt het gebouw in stand gehouden.

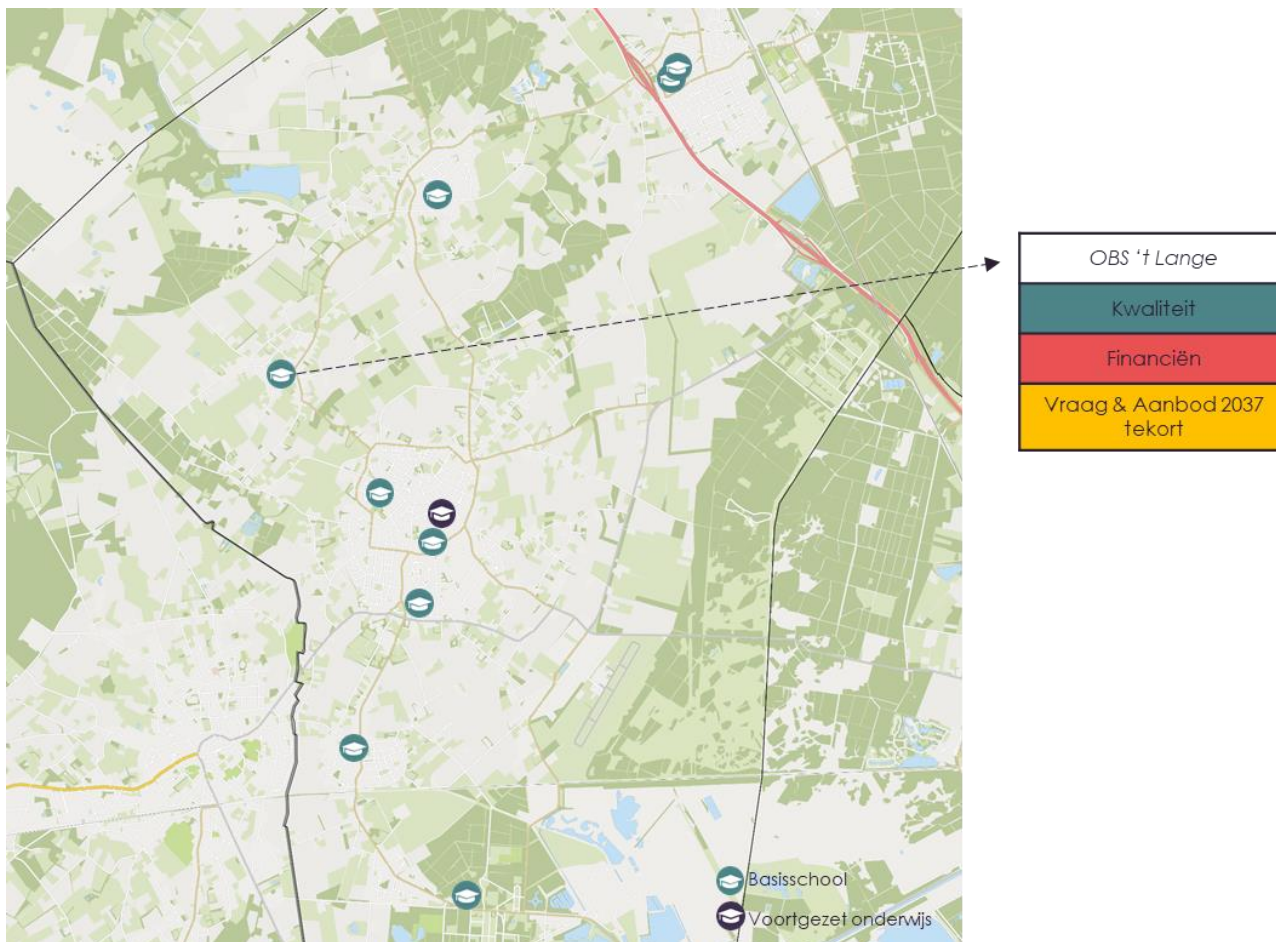
Huisvestingsscenario

Het scenario is in stand houden.

5.5 Gastel

In de kern Gastel is één school gehuisvest:

- OBS 't Lange

OBS 't Lange

OBS 't Lange valt onder schoolbestuur RBOB De Kempen. Voor de opvang heeft de school een samenwerking met IK-OOK.

De school telt op dit moment 63 leerlingen en krimpt naar 58 leerlingen in 2038. De februari telling van 2023 liet zien dat er 66 leerlingen zijn. De school kent daarmee een capaciteitsoverschot.

Schoolnaam: OBS 't Lange (Gastel)							
Brinnummer: 10AS	oktobertelling			prognose →			
jaar	2021	2022	2023	2024	2025	2030	2038
aantal leerlingen	63	64	63	64	61	55	58
ruimtebehoefte (in m ² bvo)	517	522	517	522	507	477	492
beschikbare onderwijscapaciteit	638	638	638	638	638	638	638
saldo (in m ² bvo)	121	116	121	116	131	161	146

Figuur 10: Leerlingenaantal en prognose Pronexus 2022

Het gebouw dateert uit 1973 met een renovatie in 2004. Het schoolbestuur beoordeelt het gebouw als goed. Echter, het vraagt aandacht op termijn. Een investering wordt voorzien in 2028. Voor de school en het dorp wordt een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd, waarin een afweging gemaakt wordt tussen levensduurverlengende renovatie versus vervangende nieuwbouw. Daarbij wordt ook gekeken naar combinatiemogelijkheden met gemeenschappelijke voorzieningen (gezamenlijk ruimtegebruik) en/of ontwikkelingen in het dorp.

Huisvestingsscenario

Het scenario is een haalbaarheidsonderzoek waarin het definitieve scenario wordt bepaald.

6. Financiën

In het vorige hoofdstuk is beschreven wat de oplossingsrichtingen zijn per locatie om te komen tot adequate onderwijs- en opvanghuisvesting. Om een goede integrale afweging te kunnen maken zijn in dit hoofdstuk de financiële consequenties inzichtelijk gemaakt. Eerst wordt in paragraaf 6.1 de totale investeringskosten van het IHP beschreven. In paragraaf 6.2 zijn de gestelde uitgangspunten benoemd en in paragraaf 6.3 de fasering.

6.1 Totale investering IHP

Op basis van scenario's, zoals deze in het rapport staan beschreven, bedraagt de investering voor gemeente Cranendonck € 25.418.000,- (op basis van het indicatieve bedrag 2023 en exclusief indexeringen). De uitgangspunten en de fasering die hieronder liggen zijn weergegeven in paragraaf 6.2 en 6.3. In het uiteindelijke politiek-bestuurlijke besluitvormingsproces rond het IHP moet blijken in welk tempo de gemeente Cranendonck in staat is de benodigde investeringen te plegen. In paragraaf 6.3. is de onderbouwde fasering opgenomen. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat wanneer een gemeente investeringen in onderwijshuisvesting temporeert, de schoolbesturen verplicht worden om langere tijd in bestaande oude gebouwen te blijven investeren vanuit hun exploitatietoek. Daarmee wordt maatschappelijk geld ingezet dat niet optimaal tot haar recht komt.

Bovenstaande investering is exclusief huisvesting voor nieuwkomers waarover gemeente en schoolbestuur separate afspraken maken. Daarnaast is vermoedelijk voor het BRAVO! College een korte termijn huisvestingsoplossing noodzakelijk ter overbrugging van de periode tot de structurele oplossing op basis van het haalbaarheidsonderzoek.

6.2 Uitgangspunten

In het visiedeel bij 'type maatregelen' is stilgestaan bij de verschillende scenario's die binnen dit IHP te onderscheiden zijn. Voor elk scenario is aangegeven wie de verantwoordelijkheid heeft voor het uitvoeren van het scenario en wat het bijbehorende budget is. De uitgangspunten die hieruit voortvloeien met betrekking tot het bepalen van de investeringen worden hieronder ter verduidelijking op een rij gezet.

Bij het bepalen van de investeringen zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Alle bedragen zijn inclusief btw en prijspeil januari 2023.
- Voor nieuwbouw wordt uitgegaan van een bandbreedte voor het stichtingskostenbedrag van € 3.400,- tot € 3.750,- per bruto vierkante meter.
- De gemeentelijke bijdrage voor renovatie is maximaal 70% van de stichtingskosten voor nieuwbouw per bruto vierkante meter.
- Het realiseren van de duurzaamheidsambitie is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de gemeente en schoolbesturen als mogelijke bouwheren.
- De gemeente is vanuit wet- en regelgeving verantwoordelijk voor de bekostiging van BENG en overige voorschriften inzake verplichte energemaatregelen zoals aardgasloos bouwen bij nieuwbouw.
- De schoolbesturen dragen bij in de realisatie van voorzieningen via een bijdrage. Deze bijdrage moet per situatie worden bekeken in een businesscase. De bijdrage bestaat uit exploitatiegerichte investeringen met een redelijke terugverdientijd van vijftien jaar en die passen binnen het Onderwijsaccountsprotocol.
- Bij nieuwbouw wordt uitgegaan van een levensduur van 40 jaar.
- Bij renovatie wordt uitgegaan van ingrepen die de levensduur met tenminste 25 jaar verlengen.

Kosten die niet zijn meegenomen in de berekeningen:

- kosten voor aankoop van grond en eventuele aanpassingen aan de infrastructuur/openbare ruimte;
- kosten voor grondsanering;
- kosten voor het verwijderen van tijdelijke huisvesting;
- contextuele factoren of locatie gebonden kosten;
- verhuiskosten;
- mogelijke kosten voor eerste inrichting onderwijsleerpakket en meubilair;
- kosten en baten bij het eventueel afstoten van locaties en gebouwen.

6.3 Fasering

Hieronder is de gewenste fasering van de investeringen voortkomend uit het IHP Cranendonck weergegeven:

Capaciteitsvraagstukken

- De Stapsteen: tijdelijke uitbreiding (stelpost) 2024-2030

Projecten

- De Triolier: upgrade omgeving 2023
- De Wereldwijzer & Sint Andreas: gezamenlijke vervangende nieuwbouw 2026
- BRAVO! College: vervangende nieuwbouw 2026
- OBS 't Lange: vervangende nieuwbouw 2028
- De Schatkist: vervangende nieuwbouw 2030
- De Triolier: renovatie 2030

NB: tijdens de tweejaarlijkse monitoring aan de hand van de leerlingenprognose wordt bovenstaande fasering telkens tegen het licht gehouden.

7. Slotsom en aanbevelingen

7.1 Slotsom

Het voorliggende IHP is met een nauwgezet proces en in constructief overleg met gemeente, schoolbesturen en kinderopvangorganisaties tot stand gekomen. De gezamenlijke visie geeft een helder perspectief voor de huisvesting van onderwijsvoorzieningen en opvangvoorzieningen in de gemeente Cranendonck. Deze visie bevat tevens concrete spelregels voor de uitvoering van de plannen in het IHP. Met de invoering van dit IHP worden daarnaast de grootste knelpunten in de huisvesting opgelost.

7.2 Aanbevelingen

Onze aanbevelingen zijn onderverdeeld in twee categorieën: (1) aanbevelingen voor het proces en (2) aanbevelingen voor de realisatie van projecten in het IHP.

Proces

- Voer om de vier jaar een actualisatie uit van het IHP. Maak daarbij duidelijke procesafspraken.
- Stel om de twee jaar een leerlingenprognose op en monitor vraag en aanbod (ruimtebehoefte en capaciteit).
- Hanteer de gemaakte factsheets door deze tweejaarlijks te actualiseren qua ruimtegebruik en beoordeling van de gebouwen. Dit is tevens een mooi instrument om de gemeenteraad op de hoogte te houden van de vorderingen en resultaten vanuit het IHP.
- Blijf gezamenlijk werken aan de nadere uitwerking van de duurzaamheidsambities voor de kindvoorzieningen in het IHP, waarbij de landelijke ontwikkelingen nauwgezet gevolgd worden.
- Stel tweejaarlijks een duurzaam MJOP op.
- Zet na de februaritelling van elk jaar tijdens de LEA het onderwerp huisvesting op de agenda zodat er dan samen teruggekoppeld kan worden hoe het ervoor staat en wat er nodig is.

Realisatie projecten in het IHP

- Stel een uitvoeringsprogramma op waarin staat omschreven welke stappen dienen te worden gezet, wie welke rol daarin heeft en welke (detail)planning wordt aangehouden. Het uitvoeringsprogramma en de voortgang van de realisatie van het huisvestingsplan dienen jaarlijks terugkerend tussen gemeente en schoolbesturen (en opvangorganisatie) te worden besproken.
- Stel een plan van aanpak op voor het hergebruik of de herontwikkeling van, op termijn, vrijvallende locaties.
- De realisatie van het huisvestingsplan heeft impact op een groot aantal leerlingen, ouders en bewoners. Communiceer gezamenlijk (gemeente, schoolbesturen en opvangorganisaties) over de plannen en de planning.

De hoogste kwaliteitseisen aan onze dienstverlening. Een goed gebouw begint met het beste idee.

Colofon

Datum: 28 maart 2023
Auteur(s): Onno Damen, Florine Meijering

info@icsadviseurs.nl
088 - 235 04 27